

Editoriaal

Het migrantenstemrecht

De laatste weken is er reeds veel inkt over het migrantenstemrecht gevloeid. De pro's en contra's werden zorgvuldig in de media uitgespreid, verwijten werden heen en weer geslingerd, er werd volop gefilibusterd... maar de kern van de zaak bleef onaangeroerd.

Zals we terugblikken op de geschiedenis, zien we dat grote volksverhuizingen vaak gepaard gingen met slachtingen op een vrij grote schaal, of alleszins andere vormen van geweld waarmee men de bewoners van een bepaald gebied verdreef. Een bevolking verhuisde, voerde een strijd aan de grenzen van een ander bevolkingsgebied, won of verloor, en de grenzen tussen beide gebieden waren hertekend.

Ook in onze recente geschiedenis zijn er talloze voorbeelden van dit fenomeen aan te halen: de talrijke (burger)oorlogen in Afrika, Zuid-Amerika en Oost-Europa en de daarmee gepaard gaande volksverhuizingen, miserie en dergelijke meer.

Het grootste fenomeen van de hedendaagse, geglobaliseerde wereld is ongetwijfeld migratie. Er vinden enorme volksverhuizingen plaats, overal en op elke minuut van de dag, zij het fragmentarisch. Een enorm aantal mensen heeft geen vaste grond meer onder de voeten, en leven het ene jaar op één plek, het volgende jaar op

een andere.

In de liberale democratie die België is, valt een groot deel van de mensen naast het systeem: ze vragen geen Belgische nationaliteit aan of krijgen er geen om verschillende redenen. De grond van de zaak is dat er hier mensen verblijven die hier voor een langere tijd wonen onder een andere nationaliteit.

Als het om een klein aantal mensen gaat, kunnen we dergelijke 'onregelmatigheden' makkelijk absorberen. Maar als het aantal migranten groeit en blijft groeien (los van het feit of het officiële immigratiecijfer daalt of stijgt), dan beginnen er als het ware twee systemen naast elkaar te bestaan: en dat kan schadelijk zijn voor zowel het ene als het andere. Twee bevolkingsgroepen kunnen zichzelf radicaliseren ten opzichte van elkaar. Autochtonen en allochtonen. De navelstaarderij en xenofobie van het Vlaams Blok en het AEL zijn hiervan twee bekende voorbeelden.

Migratiestromen moeten kunnen worden geïncorporeerd in het systeem: een democratie kan mensen die er voorheen niet aan deelnamen incorporeren zonder in haar bestaan bedreigd te worden. Men dacht in de tijd van de invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht dat het einde van de democratie was ingeluid. Niets was minder waar. Het was net door een

rechtvaardigere spreiding van het stemrecht dat het systeem intact is gebleven. De macht verschuift, dat wel, maar binnen het systeem. Een democratisch politicus met een toekomstvisie zou moeten inzien dat het stemrecht evengoed zonder polarisering en sociale strijd kan verworven worden: zo behoudt men een zekere stabiliteit in het systeem.

Maar het is ook aan die politici, als ze over enig maatschappelijk en politiek inzicht beschikken, om de bevolking van de noodzaak van het migrantenstemrecht te overtuigen. Zowel de voor- als tegenstanders van het migrantenstemrecht waren fout. De voorstanders omdat ze het goedkeurden zonder de bevolking duidelijk uit te leggen waarom het belangrijk was voor de democratie. In plaats daarvan deden ze beroep op emo-appeals als: "dat is het juiste om te doen, het goede voor de mensen" zonder ook maar enige steekhoudende

uitleg. De tegenstanders omdat ze (voor zover ik heb kunnen opmaken) het principieel afkeuren: een dikke "njet". Dat is kortzichtig. Maar electoraal voordelig.

Het migrantenstemrecht had pas goedgekeurd mogen worden wanneer er onder de bevolking een meerderheid akkoord ging. Er is inderdaad een meerderheid in het parlement. Maar het argument: "het stond in ons programma en dus heeft de kiezer ervoor gekozen en dus moet het er komen" is intellectueel oneerlijk. Want rekenen al 's lands politici het Vlaams Blok niet af op die paar punten in hun partijprogramma? Zoals bijvoorbeeld programmapunt "het geven van een rechtspersoonlijkheid aan de vakbonden", wat eigenlijk betekent dat elk bedrijf vakbondsacties kan aanklagen. Het electoraat van het Vlaams Blok zijn grotendeels laaggeschoolde arbeiders, die dus het meest blootstaan aan de grillen van de markt. Natuurlijk kiezen zij niet voor dat programmapunt. En natuurlijk leest slechts een kleine minderheid van de Belgen de programmaboekjes van alle partijen om dan hun keuze te maken. Het is inderdaad hun fout dat ze dat niet doen. Maar dat wil niet zeggen dat je als politicus je didactische functie kan verloochenen om er simpelweg vanaf te geraken met een "eigen schuld, dikke bult"-argument. Dat maakt de befaamde kloof enkel maar groter.

Migrantenstemrecht? Absoluut. Maar niet op deze manier.

DM

Vlaams decreet raakt aan voortbestaan Sociale Raad en opleidingen VUB

Er zijn twee nieuwe Vlaamse decreten in de maak die reeds in een vergevorderd stadium van beslissing zitten: het decreet studentenparticipatie en het decreet flexibilisering. Het eerste raakt aan de organisatie van de studentenvertegenwoordiging van de Vrije Universiteit Brussel en het tweede aan de organisatie van de opleidingen.

Als de studenten van de Sociale Raad en Raad van Bestuur niets ondernemen zou het wel eens het laatste jaar kunnen zijn dat de verkiezingen zoals we ze kennen en de werking van de vertegenwoordigende organen aan de VUB een aanvang nemen. Vanaf academiejaar 2004-2005 wilt Minister van Onderwijs Marleen Van Derpoorteren nog slechts één vertegenwoordigende studentenraad op niveau van de instelling (VUB) en de associatie (UAB)

met beperkte bevoegdheden en adviserende stem. Een flinke achteruitgang met andere woorden. Want de VUB heeft op papier in Vlaanderen quasi de beste democratische structuren aangaande inspraak en vertegenwoordiging. De studenten van de VUB hebben een juridisch voordeel omdat de VUB een vrije onderwijsinstelling is en zich niet aan bepaalde bepalingen hoeft te houden. Welke dit zijn wordt momenteel onderzocht. Maar de Sociale Raad reageert alsnog niet. Meer info in volgend nummer.

Het tweede decreet, het flexibiliseringsdecreet splits de opleidingen in nog kleinere stukken dan het semestersysteem. Dus ook meer examenperiodes en hapklare brokken. Ook hierover meer info in volgend nummer.

De redactie

Rector van Camp stelt zich opnieuw verkiesbaar...ook dat nog!

Er is weer nieuws vanuit Rectorenlend. De Moeial, trouwe Rector-watchers als we zijn, spoort op wat voor persoonlijkheid de Rectoren van de Vlaamse Universiteiten zijn. Wat eten ze? Welke kleren dragen ze? In welke winkel kopen ze deze kleren? En vooral, wat zeggen of zeggen ze niet?

Deze keer nieuws vanuit onze eigen Alma Mater te Zuid-Elsene. Rector Van Camp stelde zich tijdens één van de afgelopen Raden van Bestuur na de zomervakantie opnieuw verkiesbaar als Rector voor een volgend mandaat van vier jaar. Vier jaar? Inderdaad sinds september is het organiek statuut, zodat de grondwet van de VUB, herschreven. Eens Rector ben

je in functie voor vier jaar. Na een mandaat van vier jaar kon, onder vorig organiek statuut, de uitdurende Rector zich telkens herkiesbaar stellen voor een periode van maximaal 2 jaar zonder beperking. Nu kan Rector Van Camp zich nog maar éénmalig kandidaat stellen voor opnieuw een periode van 4 jaar. Of de studenten nog een periode van 4 jaar onder Van Camp kunnen overleven is de vraag, of de VUB en haar principes dit zal overleven is de andere. Tegen april-mei 2004 weten we de uitslag. Tegenkandidaten worden nog gezocht. Gelieve de redactie van De Moeial hiervoor te contacteren. Wordt absoluut vervolgd met meer duiding!

The Knight Rider

X X VERKIEZINGSUITSLAGEN X X	
RAAD VAN BESTUUR	Bereikt participatiequorum: 25,84% - bekomen stemmen: 332
Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte	Faculteit van de Psychologie en Educatie Wetenschappen
Effectief lid: MANIEWSKI-KELNER Jorg Plaatsvervanger: DONDERS Karen Bereikt participatiequorum: 28% - bekomen stemmen: 409	Effectief lid: VISSERS Pieter Plaatsvervanger: DUJYCK Caroline Bereikt participatiequorum: 34,41% - bekomen stemmen: 405
Faculteit van de Rechtsgeleerdheid	Faculteit van de Lichamelijke Opvoeding en Kinesitherapie
Effectief lid: BEUTELS Gilles Plaatsvervanger: WILLEMSE Marie Bereikt participatiequorum: 27,99% - bekomen stemmen: 388	Effectief lid: PIETERS Gwenny Plaatsvervanger: SELIS Tristan Bereikt participatiequorum: 33,17% - bekomen stemmen: 136
Faculteit van de Wetenschappen	SOCIALE RAAD
Effectief lid: VAN DEN BOSCH Rembert Plaatsvervanger: CAMPO Bert Bereikt participatiequorum: 33,93% - bekomen stemmen: 264	Bereikt participatiequorum: 30,77%
Faculteit van de Geneeskunde en Farmacie	Effectief lid: BENICHOU Brahim Plaatsvervanger: VAN ALSENOY Liesbet
Effectief lid: DE SMET Kristof Plaatsvervanger: DE MUNCK Floris Bereikt participatiequorum: 33,23% - bekomen stemmen: 332	Effectief lid: DE MUNTER Koen Plaatsvervanger: DE MUNTER Katrien
Faculteit van de Toegepaste Wetenschappen	Effectief lid: DEVOLDERE Kim Plaatsvervanger: PEETERS Leen
Effectief lid: VAN BERLAER Niels Plaatsvervanger: ROZIE Edwin Bereikt participatiequorum: 35,13% - bekomen stemmen: 196	Effectief lid: RAMPENBERG Katleen Plaatsvervanger: VAN LAETHEM Karen
Faculteit van de Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen en Management School Solvay	Effectief lid: VAN HAEREN Simon Plaatsvervanger: DE PAUW Liesbeth
Effectief lid: DE GUCHT Frédéric Plaatsvervanger: BAES Jimmy	Effectief lid: VERREYDT Liesbet Plaatsvervanger: BAES Jimmy

In het oog van de storm

“Ik zeg het nogmaals, achter ieder dossier zit een mens.”

Binnen de Brusselse universiteiten is de laatste tijd heel wat commotie rond de Iraanse hongerstakers die zich op de campus van de ULB bevonden. Op 5 november organiseerde VO (Vrij Onderzoek) een debat rond de vraag “Waarheen met deze hongerstakers?”. De Moeial stelde deze en nog andere vragen aan Ann Publie, woordvoester van de Dienst Vreemdelingenzaken én oud-studente aan de VUB. Zij studeerde politieke wetenschappen van 1986 tot 1990. Na een jaartje in de Verenigde Staten nam zij van 1991 tot 1993 de studiedraad weer op en behaalde zij nog een GAS en GGS MBA aan de VUB. Zij komt momenteel tijd te kort om alle persmensen te woord te staan. De Dienst Vreemdelingenzaken bevindt zich letterlijk en figuurlijk in het oog van de storm. Want naast de kwestie van de hongerstakers werd de Dienst onlangs ook nog geconfronteerd met de problematiek van de illegalen te Zeebrugge, het proces Semira Adamu en het proces van de omgekomen asielzoeker in het gesloten centrum van Steenokkerzeel.

Mevrouw Publie, is er een vergelijking mogelijk tussen de situatie van de voormalige hongerstakers aan de U.L.B. en de mensen die in Zeebrugge aangetroffen werden?

Nee. De situatie van de Iraanse hongerstakers in de gebouwen van de U.L.B. is geenszins te vergelijken met deze van de personen, het merendeel naar eigen zeggen Afghanen, die illegaal aangetroffen werden in Zeebrugge. De personen in Zeebrugge willen maar één ding en dat is het Verenigd Koninkrijk bereiken. Zij hebben zich namelijk laten vertellen dat dit ‘the place to be is’ voor illegalen. De Iraanse hongerstakers daarentegen hebben hun asielprocedure doorlopen. Zij zijn voornamelijk uitgeprocedeerd of wachten op een definitieve beslissing.

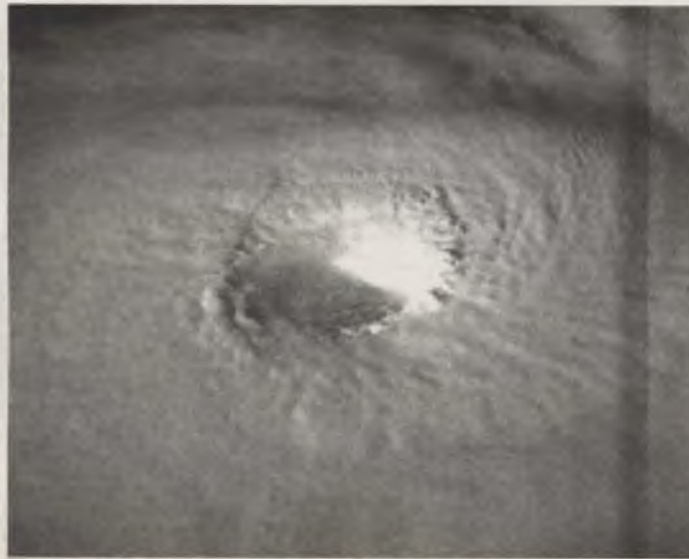
Voor we dieper ingaan op de nieuwe aanvraag die de Iraanse asielzoekers recent ingediend hebben, kunt u de asielprocedure eens omschrijven?

In België en in andere Europese landen kan je om bescherming vragen indien je in je land van herkomst persoonlijk vervolgd werd omwille van ras, religie, politieke overtuiging of het behoren tot een sociale groep. Dit noemt men de zogenaamde Conventie van Genève. Het is in eerste instantie de Dienst Vreemdelingenzaken die gaat uitmaken of de asielaanvraag al dan niet ontvankelijk is. Indien onze Dienst oordeelt dat de aanvraag ontvankelijk is zal het onderzoek ten gronde gebeuren door een onafhankelijke instelling, namelijk het Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (C.G.V.S.). Wanneer onze dienst echter van oordeel is dat de aanvraag vreemd is aan de Conventie van Genève, dan wordt de aanvraag als onontvankelijk verklaard. Tegen deze beslissing kan je echter in beroep gaan bij het C.G.V.S. Deze instantie zal ofwel onze beslissing bevestigen ofwel een onderzoek ten gronde opstarten. Het C.G.V.S. kan hieruit opmaken of de aanvraag ofwel gegrond is ofwel vreemd is aan de Conventie van Genève. In allerlaatste instantie kan tegen deze beslissing van het C.G.V.S. beroep aantekend worden bij de Vaste Beroepscommissie (V.B.C.). In deze commissie zitten rechters die het ultieme oordeel zullen vellen. Zolang de procedure loopt, krijg je medische en andere opvang in de open asielen. Deze vallen onder de bevoegdheid van FEDASIL. De kosten daarvan worden gedragen door de Belgische staat. Iemand die zich echter illegaal op het grondgebied bevindt, kan volgens de wet van 15 december 1980 opgesloten worden met het oog op de verwijdering van het grondgebied. De Dienst Vreemdelingenzaken geeft in het geval van de illegalen in eerste instantie de voorkeur aan een vrijwillige terugkeer. De Dienst werkt hiervoor nauw samen met de Organisatie voor Internationale Migratie (O.I.M.) Deze organisatie heeft over de ganse wereld contacten en helpt mensen bij hun vrijwillige terugkeer.

Waarom werd de eerste aanvraag van de Iraanse hongerstakers geweigerd?

Uit grondig onderzoek door het C.G.V.S. is gebleken dat er tussen de bewijzen, die door de Iraanse hongerstakers werden geleverd, heel wat vervalsingen zaten. Het gevolg is dat zij niet van een bescherming kunnen genieten zoals bepaald in de Conventie van Genève. De heer Van Den Bulck, Commissaris - generaal voor de vluchtelingen, bevestigde dit trouwens in het radionieuws van 13 november.

Wat bedoelt u concreet met een grondig onderzoek?

De asielinstanties beschikken over een uitgebreid netwerk van informatie. Deze informatie wordt dagelijks verzameld door het Centrum voor documentatie inzake asiel (CEDOCA). Elke asielaanvraag wordt individueel bekeken. Wanneer blijkt dat er een vermoeden is van persoonlijke vervolging wordt de aanvraag grondig onderzocht.

Wordt de Conventie van Genève niet te veel volgens de letter en te weinig volgens de geest toegepast?

Ik kan u enkel zeggen dat elk dossier individueel behandeld wordt. Voor de betrokken instanties zit er achter elk dossier een mens. Bij de vorige vraag heb ik al verwezen naar de grondigheid van het onderzoek.

Wat kan er volgens u verbeterd worden aan deze conventie die toch al dateert van 1951?

Vraag me niet om een persoonlijk standpunt in te nemen. Wij moeten ons houden aan de bepalingen van de conventie. De beslissingsmacht om deze conventie eventueel aan te passen ligt op hogere echelons.

Maar, hoe bepaal je of het leven van iemand in gevaar is? Zeker als die persoon niet volledig in overeenstemming is met de bepalingen van de conventie. Spring je zo niet roekeloos om met mensenlevens?

Er wordt geenszins met mensenlevens gespeeld! Zodra er een vermoeden van vervolging is in het land van herkomst nemen wij de aanvraag au sérieux! In geval van twijfel zal er een beslissing genomen worden in het voordeel van de vreemdeling.

In het geval van de Iraanse asielzoekers zijn de betrokken instanties dus van mening dat er geen gevaar voor vervolging is?

Inderdaad. Zowel het C.G.V.S. als de O.I.M. zijn van oordeel dat een vrijwillige terugkeer naar Iran mogelijk is.

Maar daar zijn de hongerstakers niet echt voor te vinden. In zoverre zelfs dat zij een nieuwe en tweede asielaanvraag ingediend hebben?

Juist. Zij hebben beslist om hun hongerstaking

waarom er nu ineens gesproken wordt over een akkoord tussen minister Dewael en de advocaten van de hongerstakers. Laat staan dat onze minister zou gezwicht zijn. Het enige wat zich momenteel voordoet is een procedure die de wet voorziet. Ik zeg het nogmaals: achter ieder dossier zit een mens. Ieder dossier wordt individueel behandeld. Ik begrijp dus evenmin waarom de VRT ineens komt verklaren dat wij de dossiers van de asielzoekers deze keer individueel zullen onderzoeken. Wij hebben dit altijd al gedaan!

Iets anders nu. Men heeft het veel over de Dienst Vreemdelingenzaken, maar is die altijd verantwoordelijk? U bent werkelijk niet van het scherm, van de radio en van de kranten weg te branden. Wordt u het niet beu om voortdurend de hete aardappel in de mond te nemen en andere instellingen zoals het C.G.V.S. uit de wind te zetten?

Kijk, wat ik ook doe, ze komen steeds weer bij onze Dienst terecht. Ik stuur de persmensen regelmatig door naar het C.G.V.S. Als ze het uiteindelijk toch niet doen... Tja, wat doe je er dan aan? Blijkbaar zijn zij vooral geïnteresseerd in de gedwongen verwijderingen van het Belgische grondgebied, die wij door de politie laten uitvoeren.

Hoe moeilijk is het als woordvoester om dagelijks in een verloren positie te staan tegenover de buitenwereld?

Soms voel ik me echt als Don Quichotte en dus vechtend tegen windmolens. Wat me vooral stoort is de vaak benadelijke kwaliteit van de weergave van de feiten in de media. Hoe ik ook mijn best doe om bepaalde dingen correct uit te leggen, steeds slagen er een paar journalisten in om foutieve informatie in hun verslag of artikel op te nemen. Onze werkzaamheden kunnen sowieso al weinig sympathie wegdragen bij een deel van de bevolking. Laat hetgeen we doen dan alsjeblief in de juiste context zien.

Hoe gaat men binnen de Dienst Vreemdelingenzaken om met dit imago van de boeman? Tracht de dienst in de mate van het mogelijke op een positieve manier naar buiten toe te treden?

Door het geven van onjuiste informatie door de media wordt ook de publieke opinie verkeerd geïnformeerd. Neem nu bijvoorbeeld artikel 9§3. Ik zal de lezers niet vervelen met een al te technische uitleg. Wel, de media presenteren dit artikel dikwijls als een mogelijkheid om alsnog gereguleerd te worden. Terwijl dit helemaal niet zo is. Tracht zoiets maar eens recht te zetten. Maar ja, ik zal er moeten mee leren leven dat een deel van de media zich steeds aan deze zonde begeeft. Voor mij is het communiceren met de buitenwereld een ideaal middel om op een positieve manier naar buiten toe te treden. De mensen op een juiste manier laten zien waar we mee bezig zijn. We zullen sowieso altijd geprangd blijven zitten tussen de traditionele kampen. Enerzijds de voorstanders van de open grenzen en anderzijds de tegenstanders van alles wat met vreemdelingen te maken heeft. Ik wil met deze mensen communiceren en hen laten zien dat het niet altijd zo eenvoudig is als ze zelf vermoeden. Als mijn communicatie hen doet nadenken, dan ben ik al voor een groot deel in mijn opdracht geslaagd.

Mevrouw Publie, awel mercie...

Dieter De Rouck

“Er wordt geenszins met mensenlevens gespeeld! Zodra er een vermoeden van vervolging is in het land van herkomst nemen wij de aanvraag au sérieux! In geval van twijfel zal er een beslissing genomen worden in het voordeel van de vreemdeling”

stop te zetten en een nieuwe aanvraag in te dienen. Ze zijn ervan overtuigd dat zij op basis van nieuwe elementen kunnen aantonen wél in aanmerking te komen voor asiel in ons land.

Begint de procedure opnieuw als men met nieuwe elementen komt?

Inderdaad, zolang het gaat over nieuwe elementen. De nieuwe aanvraag wordt onderzocht door onze Dienst. Wij doen opnieuw een uitspraak over het al dan niet ontvankelijk zijn van de aanvraag. Het enige verschil met de eerste aanvraag is dat wij deze keer veel autonomer kunnen handelen. Als blijkt dat er geen nieuwe elementen in het dossier voorkomen, dan kunnen wij zonder tussenkomst van het C.G.V.S. beslissen om de aanvraag niet in overweging te nemen. Er kan hierop volgend vrij snel overgegaan worden tot de verwijdering van het grondgebied.

Dus als ik het goed begrepen heb, dan is er momenteel een “oplossing” gevonden voor het probleem van de Iraanse asielzoekers? Enerzijds begint de procedure voor die mensen die nieuwe elementen kunnen voorleggen als bewijs voor hun vervolging in Iran opnieuw te lopen én kunnen zij terug beroep doen op de steun van FEDASIL. Anderzijds kunnen die mensen die geen nieuwe elementen kunnen voorleggen zeer snel gerepatriëerd worden naar hun land van herkomst.

Inderdaad, de mogelijkheid tot het indienen van een nieuwe asielaanvraag is steeds voorzien geweest in de wet. Ik begrijp dus niet zo goed

Iraanse vluchtelingen aan de VUB

Sinds eind oktober 2003 staat de vluchtelingenproblematiek weer volop ter discussie in de Belgische pers. Zo zijn er enkele weken geleden in Zeebrugge een 60-tal Afghanen gearresteerd na herneerhalen van hun schuilplaats. Ook bij onze deur aan de ULB wachten ondertussen 300 Iranen op onderhandelingen met de Belgische regering. Een dertigtal zijn reeds begonnen met een hongerstaking. Ook de VUB wil zijn steentje bijdragen om tot een menselijke oplossing te komen van het conflict. Het solidariteitscomité van de VUB-studenten 'Vogelvrij' ijverde om een deel van de Iranen op de VUB-campus te ontvangen om de kwestie ook in de Vlaamse media te brengen.

Een beetje geschiedenis...

Eind oktober vroegen Iraanse vertegenwoordigers aan verschillende organisaties op de VUB of er een mogelijkheid bestond om aan de VUB een gelijkaardige actie te ondernemen zoals op de ULB. De voornaamste motivatie was een gebrek aan Vlaamse media-aandacht. Bovendien werd de situatie op de ULB stilaan ondraaglijk, gezien de steeds groeiende groep illegale activisten. Als antwoord hierop organiseerde Studiekring Vrij Onderzoek op woensdag 5 november een informatie-avond. Uit de veertig aanwezigen groeide al vlug een beweging om de vraag van de Iraanse vluchtelingen actief te ondersteunen.

Waarom, waarom, waarom?

Veel vragen, weinig antwoorden, weinig oplossingen. Het merendeel van de Iraanse vluchtelingen aan de ULB leeft vandaag in de illegaliteit. Thuis wacht hen de strop of de

gevangenis, hier mogen ze niet blijven. Volgens de Belgische regering zijn ze 'uitgeprocedeerd', wat betekent dat de risico's die ze in Iran lopen niet als mensonwaardig worden gezien. Iran is namelijk een veilig land.

Helaas. De Belgische regering blijkt de rapporten van talloze mensenrechtenorganisaties, de VN en het Europees parlement over het hoofd gezien te hebben. Iran is een welvarend land, maar mensenrechten worden systematisch en ernstig met de voeten getreden. Openbare executies, verdwijningen en vrouwenonderdrukking geven er de openbare orde vorm.

Daarom ...

Daarom doet 'Vogelvrij' een oproep aan de regering, de VUB en alle studenten om het huidige asielbeleid in vraag te stellen. Hoe solidair moet een maatschappij zijn? Kan men

vluchtelingen terugsturen naar een land waar mensenrechten op grote schaal geschonden worden? Wijzen de recente wanhoopsdaden van Afghanen en Iraniers op een onhoudbare situatie? Is er een humane middenweg tussen gesloten en open grenzen?

Bij de bewaking

Het actiecomité 'Vogelvrij' wil deze problematiek ook aankaarten bij de VUB-gemeenschap, de buurtbewoners en de Vlaamse pers. Vanaf 12 november tot begin december bood het comité aan 15 vluchtelingen een dak boven hun hoofd op onze campus. Zij bevonden zich naast het voormalige kantoor van de bewaking.

Iran is herhaaldelijk door het Europese Parlement, de VN en talloze mensenrechtenorganisaties veroordeeld wegens zware en systematische schendingen van de mensenrechten. Door de Belgische regering worden de Iraanse vluchtelingen nochtans uitgeprocedeerd en niet erkend als politieke vluchtelingen. Hierdoor komen ze terecht in een soort niemandsland, zonder rechten, papieren en voorzieningen.

Hun eis is bijgevolg tweevoudig. Ten eerste willen ze erkend

worden als vluchteling en vragen ze een verblijfsvergunning in België tot een regimewisseling in Iran plaatsvindt. Ten tweede vragen ze dat de Belgische regering het Iraanse regime veroordeelt voor schending van de mensenrechten.

In de doelpot

Omdat de regering de netelige kwestie tracht stil te zwijgen, werd op donderdag 13 november aan de VUB een persconferentie gehouden. Deze actie had tot doel het discours van de regering rond het asielbeleid aan de kaak te stellen. De stakers zouden immers ondemocratische methoden hanteren om hun eisen door te drukken. In werkelijkheid bevinden zij zich in een onhoudbare situatie waarbij hun rechten worden genegeerd.

Ook beoogde de persconferentie de houding van het CGVS aan te klagen. Vooral door hun overdreven restrictieve toepassing van de Conventie van Genève, maar ook omdat het CGVS geen rekening houdt met de officiële internationale documenten die de dagelijkse schendingen van de mensenrechten in Iran hekelen.

Hun eis is bijgevolg tweevoudig. Ten eerste willen ze erkend

Comité 'V.O.gelvrj'

Onder voorwaarden

Het verblijf van de Iraanse vluchtelingen op onze campus kende tot nu toe een veel minder dramatisch verloop dan dat van hun lotgenoten aan de ULB. Daar kwam het tot een vrijwel ongecontroleerde bezetting en een hongerstaking. Niet zo aan de VUB, hier mochten deze mensen slechts onder strikte voorwaarden van het rectoraat naar onze instelling komen.

De volgende drie voorwaarden werden op tafel gelegd: geen hongerstaking aan de VUB, voorlopige opvang tot 5 december én communicatie van de actie naar de VUB-gemeenschap toe.

Het initiatief en de coördinatie van de actie werden gedragen door de Studiekring Vrij Onderzoek. Het rectoraat wilde trouwens pas ingaan op de vraag van de vluchtelingen om naar de VUB te komen als V.O. de actie zou kanaliseren. Een rechtstreeks verzoek van de vluchtelingen aan het rectoraat werd om deze reden eerst geweigerd.

Opvallend is dat de onderhandelingen steeds gevoerd werden door Frank Winter, een attaché van de rector, en nooit door de rector zelf. Vermoedelijk kon of wilde deze niet te hard ingaan tegen de minister van een bevriende strekking.

Nu zat V.O. wel met een enorm probleem: hoe vang je 15 vluchtelingen op een menswaardige manier op?

Vergaderingen en informatievergaderingen volgden elkaar in ijtempo op. Uiteindelijk bleek een geëngageerd team klaar te staan om deze mensen op te vangen. Een onderkomen werd gevonden in het voormalig lokaal van de dienst bewaking.

Al snel bleek ook duidelijk waarom deze mensen absoluut hun stem wilden laten weerklinken aan een Vlaamse universiteit. Zij verkeerden in de waan

dat de politieke beslissingsmacht over dit dossier in de handen lag van de Vlamingen. Volgens hen de grootste en machtigste speler van het land. Volgens hen ook dat deel van het land waar er de minste media-aandacht voor hun zaak bestond. Door hun toevlucht te zoeken tot de VUB maakten ze naar eigen zeggen meer kans op exposure en een eventuele regularisatie van hun situatie.

Beide scenario's lijken tot op vandaag weinig waarschijnlijk. Een zoektocht naar artikels in de Vlaamse kranten en tijdschriften in de periode 12/11 - 30/11/2003 leverde weinig tot niets op. Van een regularisatie is er bij het schrijven van dit artikel evenmin sprake.

Maar nu komt met het naderen van de deadline van 5 december het oorspronkelijke vraagstuk van voor de opvang weer op het voorplan: waar moeten deze vluchtelingen heen?

Klaarblijkelijk is er voor hen maar één weg terug en dat is naar de ULB. Daar verblijven nog een 70-tal andere vluchtelingen. Van de Iraanse ambassade kregen ze een brief waarin ze afgeschilderd worden als politieke opposanten en terroristen die bovendien lustig meewerken aan een klimaat van sensatie tegen de Iraanse overheid.

Niet gewenst aan de VUB, niet in hun geboorteland en straks ook niet meer in België? Dat is wat er in het hoofd van de vluchtelingen omgaat. Voorlopig geeft het indienen van nieuwe elementen in hun vluchtelingendossier hen nog enige tijd respijt. In principe zouden zij zolang deze nieuwe stap in de procedure loopt opnieuw gebruik kunnen maken van de bijstand van organisaties zoals FEDASL. Sowieso worden zij zolang ook geduld op het Belgisch grondgebied.

Blijft de vraag die dus moeilijker lijkt dan alle examenvragen bij elkaar: waar moeten deze mensen heen?

DDR

Verborgen bijeenkomsten

Dit is te titel van het toneelstuk dat opgevoerd werd door het gelegenheidsgezelschap van de Iraanse vluchtelingen op 2 december 2003 in aula QD.

In dit toneelstuk vertellen zij het verhaal van het repressief monddood maken van de alternatieve stem in Iran. Dit monddood maken mag gerust letterlijk genomen worden. Tijdens de vertoning wordt dit geïllustreerd met een zeer realistische steniging en ophanging van "dissidenten". Dit stuk laat een zeer wrang gevoel over bij de toeschouwer. Niettegenstaande het bijna volledig in de Perzische taal gesproken wordt, begrijp je onmiddellijk waarover het gaat.

Nooit zo'n zwaarmoedige setting gezien als deze avond. Met een minimum aan decor en kostuums én zonder regie bracht deze vertoning je zo in de straten van Teheran. Je voelde de Iraanse geheime politie als het ware over je schouder meekijken.

Bij een razzia van deze politie vielen er zelfs rake klappen op de scène. De lichamen en decorstukken vlogen in het rond en maakten het geheel nog indringender.

Deze mensen zetten een prestatie neer waar vele theatergezelschappen nog een puntje kunnen aan zuigen. Jammer genoeg zal het bij deze vertoning blijven. Misschien is dit wel goed ook. Dit stuk was zodanig sterk dat het maar éénmaal vertoonbaar was. Sterven en je gevoel voor rechtvaardigheid verliezen doe je maar éénmaal.

Jammer genoeg waren er maar een dertigtal "gelukkigen" die dit unieke stuk op hun netvlies konden vereeuwigden...

Wie erbij was, vergeet nooit de verweesde blikken van zijn meeklappende medetoeschouwers. De voorstelling werd besloten met een warm kopje Iraanse thee.

DDR

Gelijke kansen in het hoger onderwijs

Het onderwijs reproduceert nog steeds de bestaande maatschappelijke sociale ongelijkheid. De instroom vanuit de verschillende lagen van de bevolking in het hoger onderwijs is nog steeds ongelijk. Verschillende financiële en culturele drempels belemmeren studenten uit lagere sociaal economische klassen door te stromen naar een opleiding in het hoger onderwijs. "De laatste jaren heeft dit thema nog maar weinig mensen beroerd en is de democratisering helaas zowel nationaal als internationaal stilgevallen. Internationaal behalen alleen Zweden en Nederland nog goede resultaten. Dat wijst erop dat het sociologisch heel hardnekkig is en in feite niet valt op te lossen door alleen structuren te veranderen.", zegt Bea Cantillon, directrice van het Centrum voor Sociaal Beleid aan het Antwerpse Ufsia, hierover in een gesprek met De Moel.

"Migranten zijn sterk ondervertegenwoordigd in het hoger onderwijs. Degenen die slagen vormen slechts het topje van de ijsberg."

Mevr. Cantillon, hoe is het gesteld met het democratisering van het hoger onderwijs?

Wel daarvoor zou ik zeker verwijzen naar enkele studies die zijn uitgevoerd door het CSB in het verleden. Zo hebben Barbara Tan en Karel Van den Bosch studies uitgevoerd naar de blijvende sociale ongelijkheden in het hoger onderwijs. Zo blijkt het opleidingsniveau van de vader nog steeds een sterk voorspellende factor of iemand uiteindelijk een opleiding volgt in het hoger onderwijs of niet. Uit een unieke longitudinale studie blijkt dat over verschillende generaties heen, vanaf begin vorige eeuw, het opleidingsniveau van vader en zoon nauwelijks verschillen. Dit is met de toenemende participatie in het onderwijs niet veranderd. De rest is reeds lang gekend. Naast de financiële drempels blijven ook culturele drempels nog steeds een belemmerende factor vormen in de doorstroming naar het hoger onderwijs.

Blijft de financiële factor niet het belangrijkste in de onderwijsdemocratisering?

Het antwoord daarop is genuanceerd. Men koesterde duidelijk de hoop in de jaren zestig en zeventig het onderwijs te kunnen democratiseren door meer financiële middelen te voorzien. Dit heeft zeker een geweldige toename in de participatie teweeggebracht. Natuurlijk is gebleken dat alleen financiële middelen niet voldoende waren om iedereen mee te krijgen. We weten nu ook dat andere selectiemechanismen al vroeger begonnen. Vanaf de kleuterklas kan men al voorspellen welk onderwijstraject iemand zal nemen.

Over welke selectiemechanismen spreken we dan?

Je kan voor het secundair onderwijs verwijzen naar het bestaande "waterval-systeem". Jongeren die een achterstand hebben opgelopen in het lager onderwijs adviseert men in het 1e middelbaar om de B-opleiding te nemen. Die geraken nooit meer terug in het Algemeen-, Technisch- of Kunst Secundair Onderwijs. Men verwijst na een B-attest deze jongeren systematisch door naar een Technisch, Kunst

of Beroepssecundaire Onderwijsvorm. Vooral jongeren waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben en migranten belanden in dit waterval systeem. En vanuit die onderwijsvormen heb je juist de minste kans om aan te sluiten bij het hoger onderwijs. Eigenlijk verwacht men dat je dan direct in een

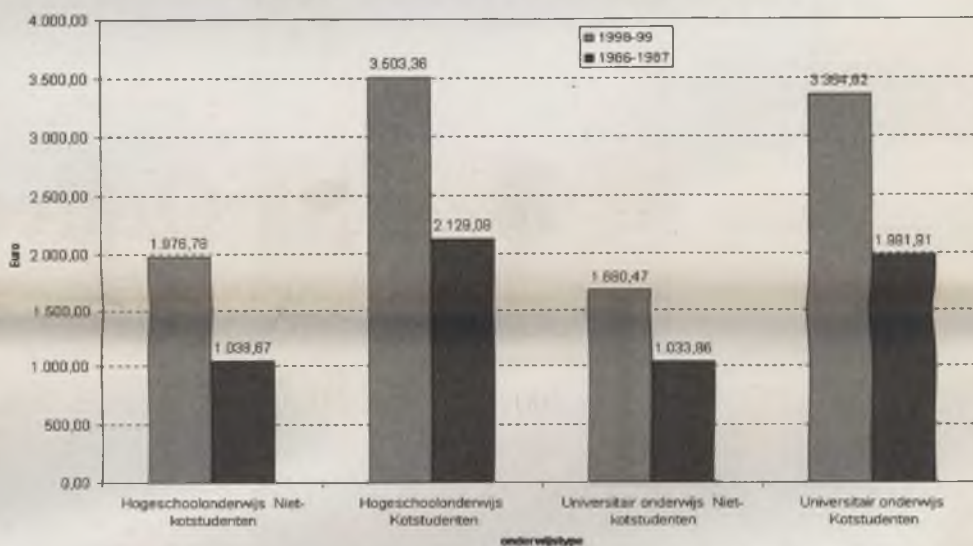
nieuwe ongelijkheden?

Denk maar aan kinderen van de één-ouder gezinnen en migranten. Ook studenten die om de één of andere reden niet meer kunnen terugvallen op hun ouders worden achtergesteld. Waarom? Omdat het

Kon men geen andere oplossing bedenken in plaats van zo'n grondige hervorming?

Dat is een heel andere discussie. Dan zijn we aan het spreken over de Ba-Ma hervormingen. Maar als de studieduur in sommige richtingen

Jaarlijkse studiekost in het hoger onderwijs in het academiejaar 1998-99

Bron: Vlaamse Gemeenschap, Ministerie van Onderwijs, www.ond.vlaanderen.be

beroep stapt. Het is juist in die studiekeuze heel belangrijk om te weten welke mogelijkheden er zijn. Spijtig genoeg hebben veel allochtone/ autochtone ouders van deze kinderen minder zicht op het onderwijssysteem. Ze nemen daardoor soms verkeerde beslissingen bij de studiekeuze van hun zoon of dochter.

Waar hebben we te maken blijvende of

kinderbijslag- en studiebeurssystem niet meer aangepast is aan de huidige sociologische realiteit juist omdat het is opgehangen aan het traditioneel-klassieke kernegezin dat nu grondige veranderingen heeft ondergaan. Maar dat wil ik toch wel benadrukken, vooral migranten zijn sterk ondervertegenwoordigd in het hoger onderwijs. Hoeveel migranten hebt u al op de universiteit of hogeschool zien rondlopen? Dat zijn er niet veel hoor! Degenen die afstuderen vormen het topje van de ijsberg en dat komt juist door hetgeen ik u heb verteld. En dat vormt een heel, heel groot probleem.

Hoe zit het voor mensen die later willen verder studeren?

Als je levenslang wilt leren dan is het huidige systeem voor de studietoelagen helemaal niet aangepast. Het combineren van werken en leren is vrij moeilijk. Je moet leren, lessen volgen en werken. De meeste die dit trachten te combineren zitten ook na hun werk nog steeds achter de boeken. Als het al te combineren valt nota bene. De situatie waarin deze werkstudenten zich bevinden is zacht uitgedrukt alles behalve comfortabel op de universiteit.

Welke nieuwe ongelijkheden kunnen de Ba-Ma hervormingen met zich meebrengen?

Wel ik meen dat de Ba-Ma hervormingen een deel tegemoet wilden komen aan deze sociale ongelijkheid. Een groot verschil ligt hem in het feit dat de tegenstelling tussen hogeschool en universiteit wordt opgeheven.

wordt verlengd met de Ba-Ma hervorming dan zou dit wel eens de sociale ongelijkheid kunnen verhogen. Een jaar extra betekent een extra jaar met studiekosten (zie kader). En plus, als men de studieduur zal verlengen dan zal dat alleen in bepaalde richtingen zijn en niet overal. Dus dan krijg je, zoals nu in de geneeskunde het geval is, richtingen die minder worden gekozen door minder bedeelde studenten.

Wat is voor u het ideale gedemocratiseerde onderwijs?

Dat valt moeilijk te beantwoorden... (lacht even, PV) Het ideaal moet zijn dat iedereen de mogelijkheden krijgt om zijn of haar talenten ten volle te ontwikkelen naar zijn interesses en voorkeur. Volstaat dat?

Voor ons nooit genoeg! Bedankt voor dit gesprek.

De Moelast wil in de komende edities het debat terug op gang te trekken met enkele artikelen en interviews. Aan het woord was Bea Cantillon, directrice van het Centrum voor Sociaal Beleid aan het Antwerpse Ufsia. Met haar probeerden we te peilen naar enkele hete hangijzers in de nog niet geslaagde democratisering van het hoger onderwijs.

Pieter Visser

"Er is geen democratie."

Voor sommige blijft de kans om een opleiding te volgen in het hoger onderwijs nog steeds onmogelijk. Niet alleen omwille van financiële redenen maar ook omdat het schoolsysteem zelf studenten afraadt hetgeen te studeren wat ze willen. Zo vertelt An Van den Abbeele in gesprek met De Moel. Ze is nu 24 en heeft om verschillende redenen nooit de opleiding kunnen volgen die ze wou. Sinds haar vader is gestorven heeft haar moeder alleen voor haar oudere broer en zus moeten zorgen. "Voor mij is er geen democratie, mensen zonder geld kunnen nog altijd niet studeren. Ik zou anders ook nog verder gestudeerd hebben maar financieel was dat niet haalbaar omdat men vader gestorven was en we net teveel verdienden maar niet genoeg om het leefbaar te houden", zegt An. Daarnaast werd ze ook niet genoeg geïnformeerd laat staan gemotiveerd. "Ga je verder studeren of werken vroegen ze me op het PMS (nu Centra voor Leerlingen Begeleiding, PV) in het 6e middelbaar.

Want ik had sociale technische wetenschappen gevolgd. Eigenlijk een richting waar je niets mee bent als je niet verder studeert. Toen ik zei dat ik Kinesitherapie wou studeren, vertelde ze me hoe zwaar het wel niet ging zijn. Het PMS vertelde vlakaf tegen mijn gezicht dat ik nooit iets ging bereiken. Dat geeft weinig moed aan de toekomst vind ik. Ze hebben zelfs nooit moeite gedaan om uit te leggen wat de mogelijkheden zijn. Dat moesten we allemaal maar zelf uitvissen. Uiteindelijk lukte het in combinatie met werken en avondonderwijs voor An toch nog een diploma bedrijfsbeheer te halen. "Want ik had gezegd de brains van de drie. Mijn zus heeft haar school niet eens afgemaakt wegens schoolmoedigheid, iets waar ze nu veel spijt van heeft. Mijn broer is op leercontract gegaan bij een elektricien. Had ik niet volgehouden dan zou het me nooit gelukt zijn."

Pieter Visser

Hoe sociaal is de sociale sector? Een analyse en opinie...

Er zijn ondertussen al heel wat woorden gevallen over de prijsverhogingen in ons studenten/personeelsrestaurant. Voor velen zal het toch wel een koude douche geweest zijn: maanden van plasticen bordjes eten in een veel te klein restaurant dat doordrongen is van frituurwalmen, om dan na de vakantie te moeten vaststellen dat het studentenrestaurant een luxerestaurant is geworden (toch het "free flow" gedeelte...), waar het wetiswaar goed eten is, maar een smak duurder dan voordien.

Wat voorafging

Maanden lang hield men nochtans vol dat de renovatie van het restaurant niet tot prijsstijgingen zou leiden. In een artikel over de renovatie in De Krant (19/03/03) lezen we "Dhr. Merckx wist ons ook nog te vertellen dat de suggestiemenu's (de toogmenu's van vandaag) niet in prijs zullen stijgen. Andere gerechten/menu's zullen waarschijnlijk wat meer gaan kosten, maar zullen nog steeds betaalbaar blijven voor de gewone student." Misschien was dat aanvankelijk ook écht de bedoeling, allesszins is het heel anders uitgedraaid.

Een eerste "openbare" bespreking van de "prijsstructuur restaurant" was gepland voor de SOR van 15 mei 2003. Er kwam echter iets tussen: Op 13 en 14 mei organiseerden de Sociale Raad en het BSV (Bureau Studenten Vertegenwoordigers) een "2-daagse" waar de werking van de Sociale Raad en de studentenvertegenwoordiging, en de toekomst van de sociale Sector grondig doogelicht zouden worden. Daar werd het plan door de studenten geopperd om de prijsstelling van het restaurant radicaal om te gooien. Ze gingen daarbij verder dan de administratie had durven dromen. Op 15 mei werd het punt "prijsstructuur studentenrestaurant" op de SOR "ter zitting" van de agenda gehaald en verdaagd naar de volgende Sociale Raad, begin juli. Van de in de uitnodiging aangekondigde documenten was nooit iets te zien.

Op 30 juni vergaderde de Commissie Restaurant over het plan. Het voorstel van de studenten blijkt helemaal het tegenovergestelde van wat De Krant eerder uit de mond van Dhr. Merckx optekende: de dagmenu's stijgen van €3,10 naar €4,30 tot bovenaan de prijslijst. De wok, het meest vernieuwende in het aanbod, is €0,35 goedkoper. Dat is het gevolg van een rigoureuze doorberekening van de kostprijs in de verkoopprijs van elk product, zonder onderscheid. Een dergelijke prijsstelling laat nu eenmaal geen ruimte om bv met een hogere prijs voor de zeer gegeerde wok-maaltijd de dagmenu's te "subsidieren".

De commissie stelt in haar verslag dat "de prijsstijging gecompenseerd wordt door een ruimer en afwisselend aanbod." Hoewel de prijsstijging geen gevolg is van de renovatie, grijpt men die renovatie wel aan om ze te rechtvaardigen. Behalve in Jette: daar verandert er immers niets, en toch wordt de prijs verhoogd. Daar wordt een andere rechtvaardiging voor aangehaald: de solidariteit tussen Jette en Etterbeek. De kostprijs van een maaltijd in Jette is veel hoger dan in Etterbeek (een kwestie van schaal) en "een gescheiden prijsstelling voor Etterbeek en Jette zou dus neerkomen op nog grotere prijsstijgingen in Jette". Want, nogmaals, de prijsstijgingen hebben niets met de renovatie te maken, dus Jettenaars, wees maar blij dat jullie meer moeten betalen voor precies het zelfde. Als we niet solidair waren met jullie moesten jullie nog veel meer betalen voor precies dat zelfde. Niet verbaasd dat het Jette effectieve SOR-lid op de vergadering van 4 juli even moest slikken toen ze hoorde dat de commissie dit unaniem had goedgekeurd. De enige dissidente stem kwam van de afwezige vakbondsafgevaardigde Jo coullier, die schriftelijk zijn afkeuring van elke prijsstijging had doorgegeven.

Een verdacht moment voor een ingrijpende beslissing

Er hing spanning in de lucht op 4 juli. Deze laatste vergadering voor de zomervakantie is traditioneel een moment om beladen dossiers te beslechten. Voor studentenvertegenwoordigers is dat niet het ideale moment om zich over technische dossiers zoals een begrotingsopmaak of één of ander "masterplan" te buigen. Bovendien is de studentenpopulatie er niet om een oogje in het zeil

"Eind 2004 zullen de studenten met hun inschrijvingsgeld in drie jaar tijd reeds zo'n 500.000 geïnvesteerd hebben in de infrastructuur van de Sociale Sector, ten koste van het budget voor sociale correcties zoals maaltijdkaarten, extra studiebeurzen en leningen." □

te houden, en eventueel te reageren, want de vakantie lonkt. De administratie werd er in het verleden wel eens van verdacht daar soms misbruik van te maken. Dit keer waren het echter de studenten zelf die dit "verdachte" moment kozen om hun plan door te duwen. Zo zouden de restaurantgebruikers -voor de examens nog gerustgesteld dat de renovatie niet tot prijsstijgingen zou leiden- na de vakantie voor een voldongen feit staan.

En zo geschiedde: na een onstuimige discussie werd het voorstel met 8 voor en 2 tegenstemmen aangenomen. Voorstellen om de discussie uit te stellen tot september, om de prijsstijgingen in fasen te doen verlopen, of om de prijzen na een aangekondigde introductieperiode pas in januari op te trekken werden allemaal afgewezen, evenals pleidooien dat bij een ongewijzigde situatie in Jette ook een ongewijzigde prijs hoort.

Natuurlijk moesten de studenten in het begin van het academiejaar even bekomen van de verrassing. Maar al gauw laaide de discussie op. De Krant wijdde reeds 2 artikels aan de materie, er werd kritiek geuit en geprotesteerd. De beslissing is echter genomen en de studentenvertegenwoordigers kunnen zich vanuit een comfortabele positie verdedigen.

Studentenvertegenwoordigers of managers?

Deze hele zaak illustreert het al vaker aangehaalde probleem van de dubbelrol studentenvertegenwoordiger/beheerder. Het was te voorzien dat een dergelijke beleidswijziging op kritiek zou stuiten. Als studentenvertegenwoordiger zou je, als je weet dat een beleidsdaad omstreden is,

ruimte en de tijd kunnen creëren om je beleid te verdedigen, alvorens het onverkort uit te voeren. Daarbij zou je de bereidheid kunnen tonen om in open overleg met de studentengemeenschap alternatieven in overweging te nemen. Als beheerder, of "manager" vermijdt je die discussie beter en doe je best zo snel mogelijk wat bedrijfseconomisch het beste is. Als studentenvertegenwoordiger dien je een gezond evenwicht te waarborgen tussen de belangen van diegenen die je vertegenwoordigt, en de economische wetmatigheden. De studentenvertegenwoordigers kozen in deze zaak echter duidelijk voor de managersrol door elke mogelijke tegenstand de pas af te snijden. Ze speelden die rol zo goed dat ze de echte managers voorbij snelden.

Het lijkt wel of de sociale raad aan het afglijden is van een orgaan via het welk de studenten inspraak hadden in het beleid, naar een stageplaats toegepast management. De studentenvertegenwoordigers hebben twee illustere voorgangers als voorbeeld binnen het VUB-topmanagement. Nic Van Craen ruidde destijds de voorzitterstoel voor de functie van stafmedewerker bij toenmalig coördinator Jan Marcellis, die hij later als coördinator opvolgde. Raf De Vos volgde Van Craen op als SOR-voorzitter en verdween vervolgens enige jaren van het VUB-tonel. Kort nadat Van Craen promoveerde tot financieel beheerder volgde Raf De Vos hem op als coördinator. Ik wil hierbij geenszins de kwaliteiten van beiden in hun functie in twijfel trekken. Ik denk dat zij als managers doen wat zij moeten doen. Ze waren echter niet altijd managers. Als studentenvertegenwoordigers drukten ze hun stem op de toekomst van de sociale sector: Beiden

lagen mee aan de basis van een vernuftige compensatie van de verhoging van het inschrijvingsgeld. Die verhoging van het inschrijvingsgeld lag bij de studenten immer uiterst gevoelig. Ze werd uiteindelijk aanvaard op voorwaarde dat de opbrengst direct ten goede moest komen aan de socio-economisch zwakste studenten studenten, onder de vorm van sociale maatregelen. Men noemde dit de "beleidsenveloppe inschrijvingsgelden". Deze enveloppe gaf de Sociale Raad een belangrijke marge om een sociaal beleid uit te werken. Helaas, een aantal projecten uit diezelfde periode (bouw van het luxerestaurant Convivium, ondertussen failliet en gesloten, de nieuwbouw projecten Schoofslaan en Triomflaan) zouden deze beleidsruimte in de komende periode zwaar onder druk zetten. De evolutie van het beleid rond de aanwending van deze enveloppe is illustratief voor hoe de verkozen SOR leden gaandeweg meer en meer de rol van manager gingen spelen.

De evolutie van het sociaal beleid van de Sociale Raad

Tijdens het academiejaar 1997-98 leverde de beleidsenveloppe volgens een artikel van SOR-voorzitter Raf De Vos (De Moeial, 27/11/1997) een kleine 5 miljoen Bef aan extra maatregelen op, waarvan 1,3 miljoen Bef aan extra maaltijdkaarten. Drie jaar lang verhoogde het inschrijvingsgeld met telkens 1500 Bef tot het niveau van de andere universiteiten bereikt was. Het budget voor sociale maatregelen groeide flink aan. In 2001 was de beleidsenveloppe tot volle wasdom gekomen. Toen slaagde het management er voor een eerste maal in een deel van dit geld (€90.000) af te leiden naar een renovatiefonds van de dienst huisvesting, een beleidswijziging die, weinig opvallend, in het begrotingsvoorstel 2002 vervat zat. Het werd ondanks protest nipt goedgekeurd, op voorwaarde dat het eenmalig zou zijn.

In de begroting voor 2003 ging de administratie een stap verder. Dit maal worden er geen doekjes rond gewonden en meldt de voorafgaande lijst van belangrijke punten: "Sterke herallocatie van de inschrijvingsgelden, met de nadruk op renovatie, investeringen en onderhoud (...). De post directe sociale toelagen uit deze enveloppe werd meer dan gehalveerd." Van de €330.000 uit de beleidsenveloppe inschrijvingsgelden ging opnieuw €100.000 naar het renovatiefonds. Bovendien werd €110.663 geïnvesteerd in het restaurant. Amper een derde van de beleidsenveloppe vloeit nog naar de sociale dienst, en het bedrag dat daarvan naar directe sociale toelagen gaat, daalt van zo'n €110.000 naar €52.000. De studentenvertegenwoordigers nemen kennis van de herallocatie en keuren ze goed. Hiermee wordt de afbouw van het budget sociale maatregelen uit de "beleidsenveloppe inschrijvingsgelden" niet langer het beleid van de administratie, maar ook dat van de studenten.

In 2003 gaan de studenten ineens een stap verder dan de administratie door in de prijsstelling van het restaurant geen enkele sociale correctie te voorzien. Tenzij het feit dat de prijzen voor mensen met een maaltijdkaart minder gestegen zijn. Het is echter de vraag of de inkrimping van het deel dat van de inschrijvingsgelden naar de sociale dienst gaat niet zal leiden tot een daling van het aantal toegewezen maaltijdkaarten. De reducties moeten immers met dat geld gefinancierd worden. Als sociaal element wordt nog aangehaald dat studenten met een maaltijdkaart reductie krijgen op het gehele aanbod. Het maakt echter niks uit of de Sociale Sector nu €1 oplegt bij een dagmenu of op een wokmaaltijd.

De studentenvertegenwoordigers hebben geen moment overwogen om hun "beleidsenveloppe inschrijvingsgelden" op een creatieve wijze aan te wenden in deze materie. Na de goedkeuring van de nieuwe prijsstructuur voor het restaurant volgde een bespreking van de krachtlijnen voor de begroting 2001. In de toelichting van het begrotingsontwerp staat nu onomwonden waar men met de inschrijvingsgelden naar toe wil: "Deze enveloppe evolueert naar een post voor (eenmalige) beleidsinitiatieven die zich situeren binnen het investeringsluik."

(Lees verder op p.6)

Vervolg Opinie

In de korte discussie blijkt dit een gedeelde beleidskeuze van studentenvertegenwoordigers en management, de krachtlijnen worden dan ook goedgekeurd. Op de SoR van september volgde het resultaat in het begrotingsontwerp: Voor 2004 gaat van de beleidsenveloppe opnieuw €100.000 naar Huisvesting, €68.000 naar het restaurant, en €42.000 naar de Dienst Kultuur. Dienst Kultuur heeft immers buiten de SoR om overheidssubsidies aangevraagd en gekregen voor de verbouwing van Gebouw Y (met kunstgalerij op het gelijkvloers). Nu blijken die subsidies niet te volstaan om de plannen te bekostigen, en moet er bijgesteld worden door de Sociale Sector.

Laat de student de crisis betalen...

Eind 2004 zullen de studenten met hun inschrijvingsgeld in drie jaar tijd reeds zo'n €500.000 geïnvesteerd hebben in de infrastructuur van de Sociale Sector, ten koste van de beleidsmarge voor sociale correcties. €300.000 daarvan ging in het renovatiefonds huisvesting. We staan daarmee ver van wat Nic Van Craen (NVC) bij zijn afscheid als coördinator in De Moel van 25 Maart 2002 antwoordde:

"DM: hoe zal dat renovatiefonds gespijsd worden?"

NVC: Dat is iets waarover ik mij vandaag nog niet zal uitspreken. Er zijn verschillende opties mogelijk.

Je haalt de middelen bij de VUB-overheid of je haalt ze bij de Sociale Sector. Dat is eerder een politieke beslissing dan een financiële beslissing.

DM: Als u zegt "bij de Sociale Sector" bedoelt u wellicht "bij de studenten"??

NVC: Neen, ik denk van niet. Je zou dat wel kunnen doen, en het gaan vragen aan de studenten. Maar dan schakel je het luik van een sociaal beleid uit. En ik denk niet dat dat de bedoeling is."

"In de eerste plaats is er een onderfinanciering van de sociale sector vanuit de overheid. Daarom dienen de belangen van de student, via hun vertegenwoordigers, tegengas te geven tegen een zuivere bedrijfseconomische visie van het VUB-management, zo kan er een sociaal evenwichtig beleid worden gevoerd."

Nochtans kan ik mij moeilijk een meer directe manier voorstellen om de student te laten betalen voor het renovatiefonds, dan rechtstreeks via een deel van zijn inschrijvingsgeld, zoals door de herallocatie gebeurt. En omdat dat deel van het inschrijvingsgeld bedoeld was voor het verlagen van de financiële drempels voor financieel zwakkere studenten, raak je daar inderdaad mee aan het sociale luik. Al bij al is de afgelopen jaren niet enkel de beleidsenveloppe voor sociale tegemoetkomingen afgebouwd, dank zij de studentenvertegenwoordigers verdwijnt nu ook in het prijzenbeleid elke sociale correctie. Men kan dus rustig stellen dat het sociale luik van het beleid zware

klappen krijgt.

Verkiezingen: Wat verwacht een student van zijn vertegenwoordigers?

Als studentenvertegenwoordigers zich te zeer als managers profileren verstoren ze het gezonde evenwicht tussen de belangen van diegenen die ze vertegenwoordigen en de bekommernissen van bedrijfsmanagement. Natuurlijk hebben sommigen gelijk als ze stellen dat deze hele toestand in de eerste plaats het gevolg is van de onderfinanciering van het hoger onderwijs. De foute situatie is inderdaad niet de schuld van de Sociale Raad. Maar juist in zo'n situatie

dienen de belangen van de studenten, via hun vertegenwoordigers, een tegenwicht te vormen voor de zuiver bedrijfseconomische visie van het management, zodat er toch een sociaal evenwichtig beleid kan worden gevoerd. In zo'n situatie is de rol van een studentenvertegenwoordiger misschien eerder het aankaarten van die onderfinanciering, en het afdwingen van een herfinanciering, dan het voorbijsteken van de administratie in initiatieven om die onderfinanciering te verhalen op de studenten.

Men kan opwerpen dat een sanering van de prijzen ook in het belang is van de studenten. De vraag is

echter of de studentenvertegenwoordigers daarin het voortouw moeten nemen. Ik zou voorstellen: laat het saneren aan de professionelen, en laat de studentenvertegenwoordigers zich daarbij concentreren op het beperken van de schade voor de student en het waken over de sociale rechtvaardigheid van de maatregelen. Als de middelen te beperkt zijn: laat de studentenvertegenwoordigers voortgaan in de strijd om meer middelen. Op het CV van een "manager in spe" maakt een sanering van de prijzenstructuur van het restaurant natuurlijk meer indruk.

Met de studenten-verkiezingen achter de kiezen werpt dit intrigerende vragen op: Kiest de student nu een vertegenwoordiger van zijn belangen, of een manager van de faciliteiten die hij gebruikt? Als verkozen in hun management-ambities nog verder willen gaan dan de professionele administratie stelt zich ook een probleem: Is een verkiezing wel de beste manier om competente bedrijfsmanagers te selecteren? Helaas heeft het moment waarop deze beslissing is genomen nog een bijkomend strategisch voordeel: de samenstelling van de kandidatenlijsten voor de verkiezingen viel vroeg in het academiejaar. Voor wie naar aanleiding van deze onverwachte beleidsomkering nog wou mee doen is het reeds te laat. Dat ontneemt de studenten ook de mogelijkheid om dit beleid via verkiezingen positief of negatief te belonen. Er restte de kiezer dus weinig keuze, tenzij de keuze tussen wel of niet kiezen.

**Brian Vatteroth,
Strikt ten persoonlijke titel**

Baes in eigen land?

Elk jaar wordt onder de nieuw verkozen studenten een voorzitter verkozen die het Bureau Studentenvertegenwoordigers (BSV) voorziet, dit was op 1 december het geval. Het BSV is het democratisch en representatief orgaan van de studenten en het brengt zowel de verkozen studenten in de Raad van Bestuur en de Sociale Raad samen waarbij ze gezamenlijk vergaderen over het beleid van de VUB. De functie is in die mate belangrijk dat ze ervoor kan zorgen dat er een zekere samenwerking en standpuntbepaling is onder de studenten. Jimmy Baes stelde zich als uitredend voorzitter van de SoR (en ex-BSG voorzitter, nvdr) en plaatsvervanger (voor Frédéric De Gucht in de Raad van Bestuur en Liesbet Verreydt in de SoR, nvdr), verkiesbaar voor deze functie. Ook Kathleen Rampelberg stelde zich kandidaat. Zij was als effectief lid verkozen in de SoR voor een tweede maal op rij. Ze had onder de studenten van de lijst LSD (Lijst Studentendemocratie) de campagne het meest getrokken, waardoor ze ook de meeste stemmen behaalde. Hierdoor maakte Kathleen Rampelberg spreekwoordelijk aanspraak op het voorzitterschap volgens huidige voorzitter Mark van Lokeren. In de uiteindelijke stemming kwam Jimmy Baes uit op de meeste stemmen.

In zijn motivatie voor het BSV-voorzitterschap wilt Baes streven naar een samensmelting van het Brussels Studentengenootschap (BSG) en het BSV. Beide doen volgens hem hetzelfde, de studenten vertegenwoordigen. Baes argumenteerde eveneens dat het vorige BSV-bestuur zijn taak van informatiedoorstroming en voortrekkersrol de afgelopen jaren niet ter harte nam. Hij zou dit euvel oplossen door eindelijk een samensmelting te realiseren. Op dezelfde vergadering had Jimmy Baes ook "breaking news". Er stonden twee nieuwe decreten voor de deur: het flexibiliseringsdecreet en het decreet studentenparticipatie. Het eerste zal zorgen voor een verdere fragmentering van ons onderwijs en het tweede voorziet in een studentenraad die alle participaties in de SoR en de Raad van Bestuur zal vervangen. Het zijn twee decreten die de vertegenwoordiging in en de organisatie van onze instelling radicaal op de helling (kunnen) zetten. Als persoon met de meeste ervaring wou hij de VUB-studenten door deze twee decreten loodsen. Voorts zou hij een communicatieplan opstellen waardoor de studenten beter worden geïnformeerd over de gang van zaken op en rond de VUB. In haar motivatie voor het voorzitterschap stelde Kathleen Rampelberg alles in het werk te willen stellen om een goede samenwerking te bereiken tussen het BSV en BSG. Volgens haar moet het BSV en BSG naast elkaar blijven bestaan. Op bepaalde vlakken hebben ze raakpunten (zie interview met Yvan Dheur) maar ook verschilpunten. Ze had haar kandidatuur in de faculteit Rechten voor de Raad van Bestuur laten varen ten voordele van een andere kandidaat op de lijst LSD. Ze kwam daarom opnieuw op voor de SoR. Als Voorzitter

van het BSV kon ze zich dan ook toeleggen op dossiers van de Raad en de SoR. Bij de uiteindelijke stemming stemden het merendeel van de weinig aanwezigen in het voordeel van Jimmy Baes, Rampelberg werd verkozen tot ondervoorzitter.

Redactionele bedenkingen, mogen we effe kritisch zijn?

Ambitie

De argumenten waarmee Baes zich kandidaat stelde waren op zijn minst te zeggen "ambitieuze". Daar wringt het schoentje volgens andere studenten. Sinds begin februari tot eind december van dit jaar is Baes ook nog Voorzitter van de Sociale Raad (SoR), het bestuursorgaan van de Sociale Sector Studenten. In het interview met De Moel (juni 2003) vertelde Jimmy Baes dat hij "(...) graag terug gaat naar een soort algemene studentenraad gaan waar alle vertegenwoordigers op alle niveaus inzitten.", en verder, "(...) Het moet voor mij mogelijk zijn één full-time leerkracht te bekostigen. Een iemand die zich bezighoudt voor heel de studentenvertegenwoordiging. Als de VUB de studentenparticipatie au serieux wilt nemen dan is één betaalde full-time leerkracht de eerste noodzakelijke voorwaarde.(...)" In het interview brak hij ook een lans voor wat men de laatste decennia heeft bereikt in de Sociale Sector, de democratisering van het hoger onderwijs en de kwalijke invloed van het semestersysteem. De realiteit blijft altijd de maatstaf. Als voorzitter van de SoR ging Baes er prat op dat hij de

"noodzakelijke" prijsverhoging in het restaurant doorvoerde (zie ook *Opinies* verder in De Moel). Echter, hiermee lijkt de enige "verwezenlijking" van Baes al opgesomd. Dit alles stelt enkele vragen wat hij als SoR-voorzitter spijtig genoeg niet heeft kunnen realiseren en ook over hetgeen hij uiteindelijk wel heeft gerealiseerd.

Het idee van het communicatieplan dat Baes lanceerde in zijn motivatie voor het BSV-voorzitterschap is niet nieuw. Tijdens de SoR van september verkondigde Baes als SoR-voorzitter al de komst van een totaal communicatieplan. Er lijkt tot op heden nog niet veel uit de bus gekomen. Of het moet alszins angstvallig worden stilgehouden. Tijdens de SoR van oktober moest de Voorzitter zich excuseren dat het voorstel nog niet was afgewerkt. Omdat de SoR van november werd uitgesteld wegens "geen agendapunten" is het nog steeds wachten op het communicatieplan met bijhorende begroting. Tijdens de laatste SoR van december verwachten de moesten dat Baes uitsluitend geeft over dit plan.

Nalatihheid?

Ook het argument van informatiedoorstroming klinkt dubbelzinnig. In hoofde van SoR-voorzitter was Baes, ook via de Vereniging van Vlaamse Studenten, op de hoogte van enkele belangrijke ontwikkelingen i.v.m. het participatiedecreet en het flexibiliseringsdecreet. De redactie stelt zich dan ook de vraag waarom hij de Sociale Raad en het BSV niet inlichtte over deze ontwikkelingen en pas

recentelijk afkwam met informatie die blijkbaar al enkele maanden rondgaat? Artikel 13 van het organiek reglement van de SoR stipuleert onder meer het volgende over de bevoegdheden van de SoR (en dus ook de rol van de voorzitter) "De SoR heeft als algemene opdracht tevens waakzaam te zijn tegenover de overheidspolitiek inzake democratisering van het onderwijs in het algemeen en sociale politiek tegenover het hoger onderwijs in het bijzonder. In deze materie zal de SoR de nodige informatie trachten in te winnen, onverwachten vanwege de overheid bestuderen en ter zake de nodige adviezen geven en initiatieven nemen. In deze materies dient de SoR ook op te treden als vertegenwoordigend orgaan van de studentenbevolking tegenover de VUB-overheid." Had Baes dit alles al niet veel langer als SoR-voorzitter moeten agenderen en bespreken? Hoezo geen "agendapunten" voor de SoR van november? Is dit een grote nalatihheid of een sololun-strategie?

Baes heeft veel ambitie, en dat is mooi, als hij deze ook nog eens waarmaakt in het voordeel van de studenten dan zijn we al een pak verder. Ideeën zijn leuk en structuren kan je veranderen zoveel je wil. Echter, als er niet wordt gewerkt aan het engagement en de samenwerking (met respect voor elkaars eigenheid), dan blijft verandering een dode letter op gerecycleerd papier. En zo zijn er al veel bomen voor niets geseuveld.

De redactie

"Het BSG is er in de eerste plaats voor de kringen."

YVAN DHEUR, OUD VOORZITTER VAN HET BSV IS HET NIET EENS MET EEN SAMENSMLTING VAN HET BSV EN HET BSG. DIT VERTELD HIJ IN EEN TELEFONISCH GESPREK MET DE MOEL.

De Moel: Wat vindt u van een samensmelting van het BSV en het BSG?

Dheur: Het BSG heeft inderdaad in haar statuten staan dat zij de studenten vertegenwoordigen maar tussen realiteit en statutus staat een wereld van verschil. Als bij de verkiezing van het BSG-bestuur deze in totaal maar 120 stemmen behaald dan moet je jezelf vragen stellen: er zijn ongeveer 10.000 studenten en het zogezegde representatief orgaan van alle studenten slaagt er amper in om 1% van haar gepresenteerde groep bijeen te brengen. Zelfs de gedoopte geklakteerden in de kringen, die het eigenlijke doelgroep van het BSG uitmaken, weten niet precies waar het voor staat. De studenten in de Raad van Bestuur en de Sociale Raad, m.a.w. het BSV, zijn degene die democratisch en met de meeste stemmen verkozen zijn door alle studenten op de VUB (minstens 25% van de gemeenschap en dit jaar 30%). Zij vormen tezamen met de SoR het aanspreekpunt en de motor

achter de vertegenwoordiging.

De Moel: Wat is volgens u onder andere de functie van het BSG?

Dheur: Het BSG is er in de eerste plaats om via de kringen, het ludiek vrijetijdsgebeuren aan de universiteit te organiseren en te stimuleren. Zij vertegenwoordigen de kringen, maar de kringen vertegenwoordigen niet alle studenten, en de mensen die zich er voor engageren willen wel feesten, zuipen en zingen. Maar ze zijn door hun engagement zeker niet oorspronkelijk aangetrokken door de verbetering van het systeem via democratische inspraakorganen. Bij deze meen ik geenszins dat de kringleden per definitie niet zijn geïnteresseerd in de studentenvertegenwoordiging.

De Moel: Verklaar u nader!

Dheur: Ik beweer enkel dat het goed is dat er een scheiding bestaat tussen vrijetijd en representatieve democratie. Er schuilt een belangrijk gevaar voor de studenteninspraak als men het representatief orgaan van de kringen en van de studentenafgevaardigden

laat versmelten. Niet gedoopte of personen die niet zoveel met de kringen hebben te maken zullen er niet in slagen om democratisch te worden verkozen. Dit misschien in tegenstelling tot de kringmensen die oorspronkelijk niet zijn aangelegd om de inspraak te bevorderen maar die in sommige faculteiten wel een zwaarder gewicht hebben in de verkiezingen door hun hoge mate van mobiliseerbaarheid. Kijk hiervoor maar naar Leuven. Ze vormen een voorbeeld van hoe het niet moet. Als de kringen de inspraak willen regelen dan gaat de algemene democratische kwaliteit van onze universiteit moeten inboeten, voor misschien goedkope bier, maar niet echt ten bate van de vooruitgang van de gemeenschap. De kringen vertegenwoordigen nog minder dan 10% van de gemeenschap. Zo krijgt een wellicht hechte maar toch grove minderheid het voor het zeggen over het overige gedeelte van de gemeenschap. Dan krijg je wat men noemt een dictatuur. In dit geval een bende zaaiplannen en geklakteerden. Een gevaar voor de 90% niet gedoopte die het grootste deel van de uiteindelijke gemeenschap uitmaken. Niets tegen de kringen, heel toffe mensen, maar wel tegen het feit dat een niet politiek gerichte en soms 'aangelengde' minderheid de macht zou nemen over de meerderheid.

De redactie

Het Cordon Sanitaire:

Een korte historische en analyse

Enkele dagen geleden beweerde de CD&V dat het cordon sanitaire rond het Vlaams Blok onhoudbaar was en voor hun part mocht doorbroken worden. Naar aanleiding van deze politieke ontwikkeling geven wij u een korte analyse en historiek van de Vlaams Blok-isolatie. Als de democratische partijen in 1992 niet met het cordon sanitaire waren afgekomen, had het Vlaams Blok het wel zelf opgericht. Het verwijt dat het cordon sanitaire werd opgezet om het Vlaams Blok bij voorbaat uit te sluiten tot deelname aan de machi klopt, maar het heeft de partij zeker geen windeieren gelegd. De Moeial vroeg zich af waar dat beruchte Cordon vandaan komt. Een analyse.

Toen het Vlaams Blok nog zelf een cordon sanitaire handhaafde

Zolang Karel Dillen het voor het zeggen had in de partij zou als het aan hem lag, de partij nooit deelnemen aan de macht. In de jaren tachtig tot begin jaren negentig haatte het VB de parlementaire democratie tot op het bot. Compromissen sluiten was het laatste wat de partij wilde. Karel Dillen: "...de partij zich ver weg van de vleespotten van de macht moet houden"

In het VB-Kaderblad van 1990a zegt Fideel De Volder het duidelijk:

"Wie met ons wil 'onderhandelen', moet ons volledig programma tot het zijne (het hare) willen maken. Wijzelf geven niets prijs maar we zullen het noteren als onze tegenstrevers geleidelijk meer en meer ons programma zullen aanvaarden. Enkel ons eigen maximum zal blijven doorklinken als maximaal. Wij zijn niet de geprostitueerden van het 'beleid', wij nemen niet deel aan de 'macht'. Wij richten, normeren en beïnvloeden het beleid van buitenaf en machtige achteloosheid zal ons vreemd blijven. Immers, de geschiedenis wordt bepaald door minderheden."

"Wie sterk is, blijft het sterkst door alleen te blijven, klonk het scherp en vastbesloten, "geen compromisvorming weze het parool. Nog minder met de Volksunie dan met alle andere partijen" (KB) (De Volder 1990b).

In de voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 1994 wordt uitvoerig gesproken over mogelijke coalitiebesprekingen. In het novembruernummer van het kaderblad worden een aantal richtlijnen terzake gegeven (KB) (1993a): "Richtlijn 1: voor de verkiezingen zal de partij een aantal breekpunten naar voren schuiven die essentieel zijn bij mogelijke coalitiebesprekingen." In de derde richtlijn wordt geopteerd om zoveel mogelijk onder de eigen naam op te komen. Kartelvorming moet dan ook zoveel mogelijk vermeden worden. Richtlijn 6 geeft aan dat er een breekpuntnota op komst is. Coalitiebesprekingen moeten altijd op voorhand worden gemeld. Het Partijbestuur stuurt dan een waarnemer. In richtlijn 7 wordt aangegeven dat het partijbestuur bepaalt of er OCMW-stemmen mogen gegeven worden aan andere partijen. In richtlijn 9 wordt het profiel van de mandataris gegeven. Buiten enkele omschreven eigenschappen is trouw aan het programma ook vereist, en wordt er duidelijk vermeld: "...men moet ervan op de hoogte zijn dat dit programma niet voor onderhandeling vatbaar is."

In het septembernummer van 1994 wordt nogmaals teruggekomen op het breekpuntenprogramma. Er wordt aangegeven dat het bestaat, en dat hierin de programmapunten worden opgesomd die hoe dan ook aan bod moeten komen in het bestuursakkoord van de coalitie waaraan het Vlaams Blok eventueel zou deelnemen. Nergens in het Kaderblad wordt inhoudelijk dieper ingegaan over welke breekpunten het gaat. Er is wel een uitvoerige bespreking aan gewijd in de partijraad van oktober (KB) (1994b). Daar verwoordt Gerolf Annemans het duidelijk:

"Bij eventuele besprekingen dient men de lat zo hoog te leggen dat de anderen zullen weigeren."

En dit standpunt wordt nog eens herhaald in 1995: "In de praktijk is echter meermaals gebleken dat een radicale en rechtlijnige oppositiebeweging meer invloed op het beleid kan uitoefenen dan een partij die kost wat kost aan het beleid wil deelnemen. Het principe 'beter gevreesd dan bemind' geldt uiteraard ook in de politiek." (KB) (1995a).

1996: De Wisseling van de Macht: Frank Vanhecke wordt voorzitter

Op het congres van de partij van 8 juni 1996 maakt Karel Dillen bekend dat hij na 19 jaar ontslag neemt als voorzitter van het Vlaams Blok en de leiding van zijn partij overdraagt aan de Bruggeeling Frank Vanhecke en deze wordt op 4 februari 2001 nogmaals verkozen als voorzitter.

Pas vanaf het aantreden van Vanhecke zal onder Filip Dewinter, en dat lijnrecht tegen de vroegere standpunten van Karel Dillen en Gerolf Annemans in, het streven naar regeringsdeelname belangrijk worden. Een drastische koerswijziging dient zich aan. Een aantal cosmetische programmatische veranderingen vinden plaats. De partij moet gezinsvriendelijker ogen, want het Vlaams Blok wil een brede massapartij worden. Eerste objectief: een doorbraak forceren met de parlementsverkiezingen van 13 juni 1999.

Filip Dewinter staat te popelen om erin te vliegen: "Het Vlaams Blok staat dus klaar om daar waar de kiezer het wenst, het beleid in handen te nemen. Het Vlaams Blok is niet de eeuwige oppositiepartij waarvoor de media en de traditionele partijen het steevast verslijpen." (in 1999)

Tot hun grote spijt, en dat ondanks het in elkaar stuiken van de Christen-democraten en Socialisten, maken zowel de Liberalen als de Groenen een goede beurt en Guy Verhofstadt kan zijn eerste Paars-Groene kabinet vormen. Het Vlaams Blok groeit licht aan, maar niet voldoende om van tel te zijn.

Op 28 maart 2000 bergt dan geheel onverwacht het Vlaams Blok haar omstreden 70-puntenplan op. Volgend doelwit worden de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2000 waarbij het Blok

Achter deze bril schuilt Karel Dillen. Oorspronkelijk wou hij zijn partij ver van de macht houden. Toen Filip Dewinter boegbeeld van het Vlaams Blok werd, veranderde de partij van koers.

in haar Antwerpen bastion een deelname aan het gemeentebestuur wil forceren. Na de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen wordt er door het Blok stevig gelobbyd bij de Liberalen, maar Filip Dewinter klopt tevergeefs aan een gesloten deur, stevig dichtgehouden door de VLD partijtop in Brussel. Een paar dagen na de gemeenteraadsverkiezingen krijgt het Blok wel een opdoffer van formaat: op 11 oktober 2000 dagvaarden het CGKR (Centrum Leman) en de Liga voor de Mensenrechten, de drie peilers/vzw's van het Vlaams Blok voor de rechter. Een proces dat drie jaren later nog steeds op een definitief vonnis wacht.

Filip Dewinter ziet zijn kans verkeken maar kijkt al weer uit naar de volgende parlementsverkiezingen die eraan komen op 18 mei 2003. Over het cordon sanitaire in de VRT uitzending van 16.10.2002 in Terzake geeft Filip Dewinter openlijk toe dat het cordon een goede zaak is geweest voor de partij: "Het cordon sanitaire is op democratisch vlak een gesel, maar is in het verleden althans voor het Vlaams Blok een zegen geweest. Het heeft ons altijd behoed voor de avonturen die het LPF (Lijst Pim Fortuyn) de voorbije maanden heeft meegemaakt. Wij zijn er in geslaagd om misschien ook door het cordon sanitaire, na onze grote overwinningen half de jaren tachtig, niet te worden verplicht tot onmiddellijke deelname aan het beleid. Ingeendeel, ook door het cordon sanitaire konden we onze uitbouw organiseren."

Kort gezegd: Filip Dewinter en het Vlaams Blok zijn er klaar voor! Maar het loopt anders af voor het Vlaams Blok. Met de parlementsverkiezingen van 18 mei 2003, verdwijnt de Groene familie nagenoeg helemaal van het toneel, en het is andermaal de Liberale familie die daarvan profiteert. De Socialisten die met Spirit een kartel aangaan behalen onder leiding van het viermanschap Steve Stevaert, Johan Vande Lanotte, Patrick Janssens en Jean-Luc Vandenberghe een spectaculaire comeback. Het Vlaams Blok handhaaft zich, maar wordt gedegradeerd tot vierde partij in het Vlaams Gewest. En Verhofstadt vormt een nieuwe regering met slechts de Liberalen en de Socialisten in de regering en verdelen de koek onder elkander.

Het cordon sanitaire opheffen of niet?

De VUB politicologen Jo Buelens en Kris Deschouwer ("De verboden vleespotten. De partijorganisatie van het Vlaams Blok tussen oppositie en machtsdeelname"): "Het Vlaams Blok functioneert nog altijd het best als zweeppartij. Programma en propaganda staan centraal. Daarin wordt ook volop geïnvesteerd. De cijfers liegen er niet om. In 2001 gaf het Vlaams Blok dubbel zoveel geld uit aan propaganda als de CD&V: ruim 2 miljoen € (of 80,6 miljoen oude befl.)"

(...) Het Vlaams Blok is gedoemd om elke verkiezing te blijven winnen, en zolang de partij in haar rol van underdog en outcast gelaten wordt, lukt dat ook vrij aardig. De remedie daartegen is evenwel niet een doorbreken van het cordon sanitaire maar wel het Blok in het debat te betrekken over thema's waarmee het niet meteen kan scoren. (...) Door zich niet te hoeven voorbereiden op het maken van een beleid, moet het Vlaams Blok zich niet met alle debatten moeien. De keuze om vaak te zwijgen, en alleen te spreken als er kan worden gescoord, is de perfecte strategische keuze van de zweeppartij."

Over de gevolgen van een eventueel opheffen van het cordon sanitaire zegt Marc Swijngedouw (KUL.KUB): "Voor een LPF-scenario waarbij de Vlaams Blok tracht te verbruden aan de macht (zoals met de Lijst Pim Fortuyn is gebeurd) is GEEN ethische grond te vinden. Het Vlaams Blok is een ondemocratische partij, die een klein deel van de bevolking wil marginaliseren en discrimineren. Toegepast op Antwerpen zou dat concreet betekenen dat je een etnische minderheid van 40 000 (!) mensen voor een periode van zes jaar vogelvrij zou verklaren. Dat is moreel niet aanvaardbaar."

Tot voor kort leken de democratische partijen helemaal niet geneigd het cordon sanitaire neer te halen. In zijn recente nieuwjaarstoespraak (2003) haalde VLD-voorzitter Karel De Gucht opnieuw uit naar het Vlaams Blok. Volgens hem misbruikt die partij het asielvraagstuk zoals mensensmokkelaars het asielprobleem misbruiken.

De Gucht riep toen ook weer op tot het behoud van het cordon sanitaire tegen het Vlaams Blok: "Een goed beleid is volgens hem een beter wapen tegen het Blok." Ook zei hij, en dat is toch een duidelijk signaal, dat "...een liberaal onmogelijk kan samenwerken met die partij die de mensenrechten, de democratie en andere onvervreembare rechten van het individu aan haar laars (wil) lapt(en)."

Een ander politiek zwaargewicht, Louis Tobback (SPa) over het cordon: "Ik ben er van overtuigd wanneer ze (het VB) met al die inspanningen die ze nu doen om er deftig uit te zien, om er eerbaar uit te zien, om aanvaardbaar te zijn voor de anderen... laat ze nog een jaar of vijf door het stof kruipen en ze vallen we zelf uit elkaar. (...) Voor mij is dat (het VB) een dagdagelijkse autoritair gestructureerde dictatorial partij. Daar is geen enkele twijfel aan. Als zij vanuit Antwerpen bevelen dat hun gemeenteraadsleden overal in het land zullen lachen, dan lachen die. Daar kan ik ervaringen over vertellen."

Bronnen:

- De jonge Turken van het Vlaams Blok; aut. Rinke van den Brink, Scoop/Smets 1999
- Nieuw radicaal rechts in Europa; De Standaard; Houdekiet 2002
- Het Gevaar Demol; Ron Hermans & Eric Goeman; EPO 1998;
- Antiracisme; J. Blommaert & J. Verschueren; Hadewijck 1994;
- Het Vlaams Blok; Hugo Gijssels; Kritik 1992
- Grove Borstels; Marc Spruyt; Halewijck 1995
- Wat het Vlaams Blok verzrijgt; Marc Spruyt; Halewijck 2000
- Eigen Schuld Eerst; Filip Rogiers; Nijgh & Van Ditmar 2001
- Open je ogen voor het Vlaams Blok ze sluit; Hugo Gijssels; Kritik 1994
- Daar komen ze aangemarcheerd; Jos Vander Velpen; Papieren Tijger/EPO 1992
- Het Vlaams Blok 1938-1988; H. Gijssels & J. Vander Velpen; EPO 1989
- De Nieuwe Hielertjes; Yaron Svoray; Bruna 1995
- Vuile Arabieren; Lucas Catherine; Hadewijck 1993
- De Internationale vld Haar; Rinke van den Brink; SUA 1994
- Van Zwarte Zondag tot Paars Groen; Jos Bouveroux; Houdekiet 2003

The Engli

Santa Claus *revisited*

Where do you think Santa Claus is right now? Sitting with a glass of sherry in front of the glowing embers in a cozy wooden house while Arctic snow falls softly on his sleigh outside? Or maybe feeding the reindeer? Perhaps he has his maps out and is making adjustments to his route across the North Pole for Christmas Eve? Not the real Santa. For the sake of accuracy, Christmas cards should show Santa in sunglasses, clad in red and white swimming trunks, and sipping a cool Coke next to a swimming pool. For the sake of completeness, a reindeer with a sunburned nose, called Rosie, should be panting nearby. There is now evidence to suggest that Santa's abode lies not on the polar ice cap, but among Mediterranean olive groves on Gemiler, a tiny island off Turkey. It is there, historians believe, that St. Nicholas, a direct ancestor of Santa Claus, may have died.

Legend suggests that St. Nicholas was born around A.D. 245 in the town of Patara, an important Byzantine port in Turkey, only a couple of hours' sail from Gemiler. When Nicholas was a young man, his father died, leaving a great fortune. Nicholas began anonymously giving away the money to the needy, especially to children. Eventually he became Bishop of Myra (the modern-day coastal town of Demre), at the southernmost tip of the Bey Daglari Mountains. (The name "Myra" is derived from that of the resin myrrh.) There he supposedly performed several miracles, including saving sailors from drowning and resurrecting three boys who had been killed by an evil butcher. It is the best-known of his miracles, however, that helps to wrap St. Nicholas into the legend of Santa Claus.

This miracle concerned a noble and his three daughters, who had fallen on hard times. The daughters had little chance of marriage, as their father could not pay their dowries, so they faced a life of prostitution. One night St. Nicholas, hearing of the girls' plight, threw a sack of gold through a window of the nobleman's shabby castle. The sack contained enough gold to provide for one daughter's marriage. The next night he tossed another sack of gold through the window for the second daughter. But on the third night the window was closed. Ever resourceful, St. Nicholas dropped the third sack of gold down the chimney. Townsfolk heard the story and began hanging stockings by the fireplace at night to collect any gold that might come their way, presumably-hence the tradition of the Christmas stocking and Santa's affinity for fireplaces.

St. Nicholas probably died sometime in the mid-fourth century (One oft-quoted date is December 6, 343). The earliest Byzantine portraits show him with a long white beard, and when the reformed church spread throughout Europe, he became linked with Christmas because his feast day is 6 December. His fame was widespread by the sixth century—a possible explanation for the huge settlement on Gemiler. But just after 650, this place of veneration was disbanded. The Islamic governor of Syria launched a fleet to challenge Byzantine sea power in the Mediterranean. He quickly destroyed the settlements on Cyprus, followed by those on Rhodes and Cos. Gemiler was abandoned. The site lay forgotten and forlorn—the lost sacred city of St. Nicolas. Today St. Nicholas remains one of the most popular Christian saints and is known as the patron of children, sailors, teachers, students, and merchants.

There are many and varied explanations of how St. Nicholas evolved into the character we know. All that can be said with certainty is that Santa's roots lie in folk customs and beliefs from a sackful of sources. These include the British Father Christmas, the French Père Noël, the Dutch Sinterklaas, the Danish Jules-Missen, and even the Romanian Mos Craicun.

The Protestant church also influenced the evolution of this icon. When Martin Luther objected to the practice of gifts being given to children in the name of a Catholic saint, Nicholas was joined during the Reformation by a child, the Christkindlein. This would mutate back into the Father Christmas figure Kris Kringle in English-speaking society.

Then the Christkindlein was joined by a dwarfish, dark-faced companion, often a frightening figure, known variously as Krampus, Pelzebock, Pelznickel (Nicholas in furs), Hans Muff, Bartel, or Gumpinkel. There were also female equivalents—Berchtel, Buzeberg, and Budelfrau. Most commonly the companion was called Knecht Ruprecht and carried a bundle of switches to mete out punishment to naughty children.

The Dutch are often credited with transforming the saint into the character we know today. Their cus-

tom of giving presents to children on the Day of St. Nicholas was brought to America by early Dutch settlers of New Amsterdam (renamed New York when the British took over the colony). There Sinterklaas, the colloquial Dutch for St. Nicholas, evolved into Santa Claus.

Sinterklaas was traditionally depicted with a broad-brimmed hat and a pipe, and his long churchly robe was replaced with short breeches. By the beginning of the nineteenth century, the various traditions started to mingle, so that in 1809, for instance, the American writer Washington Irving wrote of a jolly, chubby fellow riding in a wagon over tree-tops.

It would be a mistake to describe today's Santa as a simple amalgam and evolutionary endpoint of his rich mixture of ancestors. For one thing, many versions still exist. In different regions of Germany St. Nick is known by various names including Klaasbuur, Burklaas, Rauklaas, Bullerklaas, and Sunnercl. In eastern Germany, where the Santa figure remains more connected with his pagan past, he is called Ash Man, Shaggy Goat, or Rider. There is also the Weihnachtsmann, a Father Christmas-like figure who is depicted as tired and stooped from toiling through the dark winter night with his heavy burden of toys.

Another blow against the Santa-as-amalgam model has been struck by anthropologists. They have set to work on the most ubiquitous form of the modern Santa and declared him to be more than the sum of his European influences—indeed they see him as distinctly American. They highlight five key differences between the Santa of today and his ancestors: (1) Santa lacks the religious baggage of his predecessors; (2) he is, by the standards of Knecht Ruprecht, a bit boring; (3) he has turned into a softhearted liberal with no stomach for the punishment meted out by the likes of Sinterklaas and Knecht Ruprecht; (4) this mythical figure is more tangible than his predecessors, thanks to appearances in films, TV shows, and department stores (even in Japan); and (5) he spends much more than his central European forebears, preferring to give Nintendo video games rather than nuts, for example.

The distinguished anthropologist Claude Lévi-Strauss has provided a wonderful pen portrait of this Christmas icon: "Father Christmas is dressed in scarlet: he is a king. His white beard, his furs and his boots, the sleigh in which he travels evoke winter. He is called 'Father' and he is an old man, thus he incarnates the benevolent form of the authority of the ancients."

Importantly, says Lévi-Strauss, children believe in him, paying homage to him with letters and prayers, while adults do not: "Father Christmas thus first of all expresses the difference in status between little children on the one hand, and adolescents and adults on the other. In this sense he is linked to a vast array of beliefs and practices which anthropologists have studied in many societies to try to understand rites of passage and initiation."

Sociologists have also been toiling away to reveal what we mean by Santa. Warren Hagstrom of the University of Wisconsin, Madison, couches his analysis in terms of either positivism or Clauseology. For the positivist (nineteenth century version), "belief in Santa Claus is defined as erroneous; and the problem of the positivist is to discover how such erroneous beliefs arise. The positivist, arguing that all beliefs arise by inference from experiences, finds the meaning of Santa in false inferences from actual experiences."

The naturism of the German-born British philologist Max Müller is a variety of positivism that finds the origins of figures like Santa in natural phenomena, says Hagstrom. Children, like primitive peo-

ple, often personalize the forces of nature. "While small children may find it difficult to conceptualize the winter solstice, they find it easy to conceptualize Santa Claus. (Ask any child questions about the two phenomena.)"

The Clauseologist position, Hagstrom explains, is that Santa Claus exists but that his essential nature ("meaning") cannot be empirically ascertained. "The empirical phenomena associated with Santa are likely to be illusory and deceptive. It is instead necessary to rely on nonempirical methods of investigation, of which there are two types: inner experience and revealed sources. I cannot report here my inner experiences of Santa Claus, since it has been so long since I've had any genuine experiences of this type." This piece of whimsy, published in American Sociologist, goes on to say that one of the major problems facing Clauseologists is collecting authentic revealed sources.

Fortunately, Hagstrom accepts works like "A Visit from St. Nicholas" as part of the canon. This Christmas poem marks perhaps the most important single blueprint for modern Santa. It was written by Clement Clarke Moore, a professor at the General Theological Seminary in New York. A classical scholar and poet, Moore had translated Juvenal and other Roman poets into English verse and turned his hand to poetry in the romantic style. He was familiar with the folklore of the Dutch, German, and Scandinavian immigrants who had settled in the northern United States, including the Dutch tradition of Sinterklaas (which by then was widely observed on December 24 and 25) and the Teutonic and Norse notions of a jovial but somewhat impish figure who presided over the pagan midwinter festivities. In 1822 he synthesized the lot into a figure who stars in his poem "A Visit from St. Nicholas."

That December Moore read the verses aloud to his children. A visitor to his home was so impressed that he had the poem published the following year in the Troy Sentinel in upstate New York. The poem gave us these oft-quoted lines: "'Twas the night before Christmas, when all through the house / Not a creature was stirring—not even a mouse." In dozens of rhyming couplets, often derided today as doggerel, he described a plump, pipe-smoking Santa who traveled from the north in a sleigh drawn by tiny flying reindeer with "dainty hooves." This St. Nicholas also had a belly "that shook... like a bowl full of jelly" and a beard that was "white as the snow." That much sounds very familiar. However, he was "dressed all in fur, from his head to his foot," which is more reminiscent of Pelznickel than of a latter-day Santa.

Alas, St. Nicholas probably did not celebrate Christmas and probably never saw, or even knew about, reindeer. In Dutch legends Sinterklaas travels on a gray horse and wears bishop's robes. It is not clear when, if ever, Moore saw a sleigh drawn by reindeer, let alone the beasts in the wild, though he may have been acquainted with a Finnish legend concerning "Old Man Winter," who drives his reindeer down from the mountains, bringing snow with him. Further evolution in the image of Santa occurred when he was depicted as a pear-shaped, jolly char-

acter with a flowing white beard in drawings by Thomas Nast in *Harpers Weekly* between 1863 and 1886. The break with his religious past was by then clear: Nast's Santa was reminiscent of his drawings of a drunken Bacchus and the corpulent plutocrat William "Boss" Tweed. Nast himself admitted that he was also inspired by the furs of the Astors when he designed Santa's fur-trimmed garb.

When it comes to the kind of Santa that we see stalking shopping malls and TV today—the jolly, fat figure clad in red and white—a leading manufacturer of carbonated beverages claims the credit for that archetype. A year or two ago, Coca-Cola even had the cheek to celebrate Santa's sixty-fifth birthday. Before 1931, the company says, Santa Claus appeared in many different guises, from a green elf to a somber St. Nicholas and even a gaunt figure dressed in animal skins. That year, so the publicity goes, Coca-Cola commissioned a young Swedish artist, Haddon Sundblom, to give the icon a makeover.

From 1931 on, Sundblom created at least one Santa picture annually. His St. Nicholas wore an ample

sh Pages

before vodka was imported from the East. Each December this mycologist dresses up as Santa and drags a sleigh behind him to deliver seasonal lectures on the toadstool. The garb helps Harding drive home his point, for Santa's robes without doubt honor the red-and-white-dot color scheme of this potent mind-altering mushroom.

Commonly found in northern Europe, North America, and New Zealand, fly agaric is fairly poisonous, being a relative of the more lethal death cap (*Amanita phalloides*) and destroying angel (*Amanita virosa*). The hallucinogenic principles of fly agaric are due to the presence of the chemicals ibotenic acid and muscimol, according to the International Mycological Institute at Egham, Surrey, England. Ibotenic acid is present only in fresh mushrooms. On drying, it turns into muscimol, which is ten times more potent. In Lapp societies, the village holy man, or shaman, took his mushrooms dried-with good reason.

The shaman knew how to prepare the mushroom, removing the more potent toxins so that it was safe enough to eat. During a mushroom-induced trance, he would start to twitch and sweat. His soul was thought to leave the body as an animal and fly to the otherworld to communicate with the spirits. The spirits would, the shaman hoped, help him to deal with pressing problems, such as an outbreak of sickness in the village. With luck, after his hallucinatory flight across the skies, he would return bearing the gifts of medical knowledge from the gods.

Santa's jolly "Ho, ho, ho" is the euphoric laugh of someone who has indulged in the mushroom. Harding adds that the big man's fondness for popping down chimneys is an echo of how the shaman would drop into a yurt, an ancient tentlike dwelling made of birch and reindeer hide. "The 'door' and the chimney of the yurt were the same, and the most significant person coming down the chimney would have been a shaman coming to heal a sick person." Harding uses the shaman's urine to link reindeer to the myth. For one thing, reindeer were uncommonly fond of drinking human urine that contained muscimol. The hoi polloi from the village also were partial to mind-expanding yellow snow, because the potency of the muscimol was not greatly weakened-although it was probably safer-once it had passed through the shaman. "There is evidence of the drug passing through five or six people and still being effective," Harding says. "This is almost certainly the derivation of the phrase 'to get pissed,' which has nothing to do with alcohol. It predates inebriation by alcohol by several thousand years."

Such was the intensity of the drug-induced experience that it is hardly surprising that the Christmas legend includes flying reindeer...

References to flying can be found in more recent applications of the mushroom. St. Catherine of Genoa (1447-1510) used fly agaric to soar to the heights of religious ecstasy, according to Daniele Piomelli of the Unité de Neurobiologie et Pharmacologie de l'Inserm in Paris. An account of the life of St. Catherine describes the use of ground agaric, so that God "infused such suavity and divine sweetness in her heart that both soul and body were so full as to make her unable to stand." In Victorian times travelers returned with intriguing tales of the use of fly agaric by people in Siberia, Lapland, and other areas in the northern latitudes. One of the first was reported by the mycologist Mordecai Cooke, who mentioned the recycling of urine rich in muscimol in his *A Plain and Easy Account of British Fungi* (1862). Harding points out

that Cooke was a friend of Charles Dodgson (Lewis Carroll), the author of the fantastic children's story *Alice's Adventures in Wonderland* (1865). Almost certainly, this is the source of the episode in *Alice* where she eats the mushroom, where one side makes her grow very tall and the other very small." Harding says. "This inability to judge size-macropsia-is one of the effects of fly agaric."

Long before 1949, when that perennially popular Christmas hit "Rudolph the Red-Nosed Reindeer" was launched, the myth of the reindeer was already well established. English texts from the Renaissance mention the display of antlers during Christmas dances centuries before any belief in Father Christmas, much less the development of his legend. Rudolph himself first appeared in an illustrated booklet written by Robert May in 1939 for the Montgomery Ward department stores to hand out to children at Christmas, and was used as the theme for the popular song written by Johnny Marks a decade later. It was first performed by Gene Autry, the "Singing Cowboy."

One commonly held view is that Rudolph's nose was red due to a cold. Others claim that the song has saddled Rudolph with the red-nose slur-the implication being that while Santa consumes the milk and cookies left out for him, Rudolph helps himself to the strong stuff. The unexpected triumph of the drunken, inefficient Rudolph over his sober companions chimes with the relaxation of social conventions that has long taken place during winter festivals.

Recent research conducted in Norway, however, offers a more convincing explanation. Unfortunately for Rudolph, reindeer noses provide a welcoming environment for bugs. They have elaborately folded turbinal bones covered with blood-rich membranes, which warm the air as they breathe in and cool it as they breathe out, thereby reducing the loss of both heat and water. (Even when there are icicles and frost on Santa's beard, his faithful reindeer have dry muzzles.) Odd Halvorsen of the University of Oslo suggested some years ago in the journal *Parasitology Today* that the "celebrated discoloration" of Rudolph's nose is probably due to a parasitic infection of his respiratory system. Even today, he is awed by the response that followed this revelation. "This paper brought me more fame than anything else I have published," he admits.

Despite living in such chilly conditions, reindeer not only share many of the same parasites that plague other ruminants, such as the warble fly, but also are preyed upon by around twenty different parasites that are specific to them. The pentastomid *Linguatula arctica*, one of a group of creatures called tongue worms, can be found in reindeer sinuses; larvae of the fly *Cephenemyia trompe* wriggle in the nasal cavity; and nematodes of the genus *Dictyoavulus* squirm in the lungs, as do vast numbers of *Elaphostrongylus rangiferi* larvae. "We have not been able to quantify the combined effects of these parasites, but it is no wonder that poor Rudolph, burdened as he is by parasites, gets a red nose when he is forced to pull along an extra burden like Santa Claus," Halvorsen notes.

Rudolph notwithstanding, it remains something of a puzzle why reindeer are so embedded in modern Christmas culture. They were only one among many kinds of grazing and browsing mammals that once roamed the forests and plains of Europe, northern Asia, and North America. Indeed, ancient reindeer remains suggest that they ranged as far south as Spain and Italy.

They had been established for around a million years by the time humans came on the scene. People hunted reindeer, along with bison, mammoths, wild horses, and many smaller mammals. Reindeer meat is delicious, the fur is light and warm, and the antlers and bones are handy for making tools and ornaments. No wonder the beasts are featured in cave art and rock carvings, such as one found in Sagelva, Norway, that dates back to 2000 B.C. But reindeer are badly misrepresented during Christmas festivities, according to Caroline Pond of the Open University in England. Pond is a biologist who has studied reindeer with other biologists from the University of Tromsø, Norway. Take the depictions

of the beasts typically found on cards, for example. True, reindeer are the only deer species for which both sexes have antlers-bone, often branched, that is covered with a thin layer of skin, or "velvet," rich in blood vessels. But the males actually lose their crowning glory around the time that the holiday is celebrated. The reason has to do with sex.

Antlers of mature male reindeer are usually larger than those of females, with the most impressive found in caribou and Norwegian reindeer. They probably evolved as a secondary characteristic of males under sexual selection: they depend on the sex hormone testosterone, are larger, more elaborate and heavier in older males; and are at their biggest during the breeding season, when they are essential for ritual combat and fighting. Afterward, the males are "ruttled out" (even Rudolph), exhausted by the loss of body weight and fat reserves. It comes as no surprise that studies have found that male reindeer suffer greater mortality than females.

Changes in the concentration of sex hormones promote bone reabsorption at the base of the antlers in adult males. Eventually the antlers fall off, and there is a delay of up to four months before new ones grow in the spring. Perhaps the inaccurate depictions of Rudolph sporting his antlers wish to deny this seamy side of reindeer life.

The reindeer Lapps, or Sami, an ethnic group living in northern parts of Sweden, Norway, Finland, and Russia, acknowledge this link between virility and antlers by selling powdered reindeer "horn" to the Japanese with the claim that it increases potency. The Sami are unusually virile, but the reason, according to a study by Ilpo Huhtaniemi of Finland's Turku University, is not due to this horny folk medicine but to a genetic mutation. The mutation is found in 40 percent of Sami men (compared with 25 percent of other men in Finland and 20 percent of Swedes) and apparently maintains a high level of testosterone in older men. It seems that the farther south you go, the lower the incidence of the mutation. "The frequency of the mutation is 15 percent in men from southern Europe, 10 percent in Asian men, and 5 percent in American Indian men," Huhtaniemi says.

The very fact that Christmas card artists show Rudolph with his antlers in place may underscore another unfortunate fact, one drawn to my attention by Odd Halvorsen: the Sami mostly use castrated male reindeer to pull or carry loads. Without their equipment, males have an abnormal antler cycle, so they keep their headgear longer than functional males. To keep his antlers for the sake of the Christmas card, Rudolph would have had to be castrated. "This introduces another sad aspect to the story," Halvorsen says.

The more we know about reindeer, the worse the problems faced by card illustrators become. While the males are squandering their energy on sex and violence, the females are piling on fat. Caroline Pond notes. By the time Christmas arrives, the only adult reindeer with antlers and enough energy to drag around a sleigh full of presents are females. That is why Marks's song should have been about Rosie the Red-Nosed Reindeer.

Reindeer are well adapted to living in a snowy landscape, though one that is more barren than the kind found on Christmas cards. In winter they dig through snow to feed on the plants underneath. Fine, powdery snow is easy enough for them to handle, but if the snow is too deep or too hard, feeding becomes difficult. Snow that melts and refreezes to form a crust of ice can be so firm that the reindeer cannot dig through it to reach the food underneath.

Other reindeer behavior is also misleadingly depicted on Christmas cards. The animals' fur is an efficient insulator; outer hairs are long and hollow, supporting a fine, dense undercoat. Together they trap a layer of warm air. Insulation is so effective that snow does not melt on the backs or heads of reindeer. Rudolph, Dasher, Prancer, and the rest of the crew are so well adapted to the cold that they would probably find loafing around chimneys and firesides with Santa too warm to be comfortable.

An excerpt from *The Physics of Christmas: From the Aerodynamics of Reindeer to the Thermodynamics of Turkey*
Roger Highfield

trimmed in white and held in place with a thick leather belt, and he was depicted in various seasonal scenes. A hat, also trimmed in white, appeared in 1934. Sundblom removed Santa's pipe, which can be seen in Nast's creation, and gave him a bottle of Coke.

Through a succession of poses-with children, reindeer, sacks of toys, or letters-he was never without his fizzy drink. With the billowing beard, expansive girth, and rosy cheeks, he would gaze intently at his bottle or grasp it heartily, ready for that "pause that refreshes."

A rival suggestion for the origins of much of Santa's paraphernalia-his red and white color scheme, those flying reindeer, and so on-is much more fun, less commercial, more scientific, and somehow more appealing than Coca-Cola's version, because it is so politically incorrect.

Patrick Harding of Sheffield University in England argues that the trappings of the traditional Christmas experience owe a great deal to what is probably the most important mushroom in history: fly agaric (*Amanita muscaria*), the recreational and ritualistic drug of choice in parts of northern Europe

De Moeial
Maandelijks studententijdschrift van
de VUB in samenwerking met het
Brussels Studentengenootschap.
Studiekring Vrij Onderzoek en
Dienst Cultuur. Ons redactielokaal
is gelegen naast het Kultuurkafee.

Elke dinsdagavond om 20u
is er redactievergadering. Iedereen is
welkom!

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
tel: 02/629.23.38
fax: 02/629.23.37

Verantwoordelijke Uitgever
Davor Meersman

Coördinator
Davor Meersman

Vice-coördinator
Dieter De Rouck

Secretaris
Sarah Pleumeekers

Penningmeester
Mauger Mortier

PR.-verantwoordelijke
Jelle Desmet

Lay-out
Mauger, Dieter, Pieter, Davor, Sarah

Redactie
Mauger, Dieter, Pieter, Davor,
Sarah, Jelle, Cemil, Hans, Nick,
Jeroen

Illustraties
Michael Pleumeekers, Archief Aris

Achterflap
Sarah Daeleman, Michael
Pleumeekers, archief

Foto's
De Moeial, Cemil

Medewerkers
Sophie, Yvan, Jeroen D., Jeroen S.,
Brian, Maarten, Annabel, Wouter,
Sven, Pieter, Tim, Uti, Stefan, Jock,
Eric, Bruno, Anthony, Nils, Bart,
Jeremy, Dieter

Abonnementen
Storten op rek.nr.001-1386975-48
met melding abo

Gewoon abo: 8,25 euro
Steunabo: 24,79 euro
oplage: 1500 ex.

De redactie is *niets* verantwoordelijk
voor publicaties van het BSG, V.O.,
Dienst Cultuur, lezersbrieven,
opiniebijdragen en standpunten.

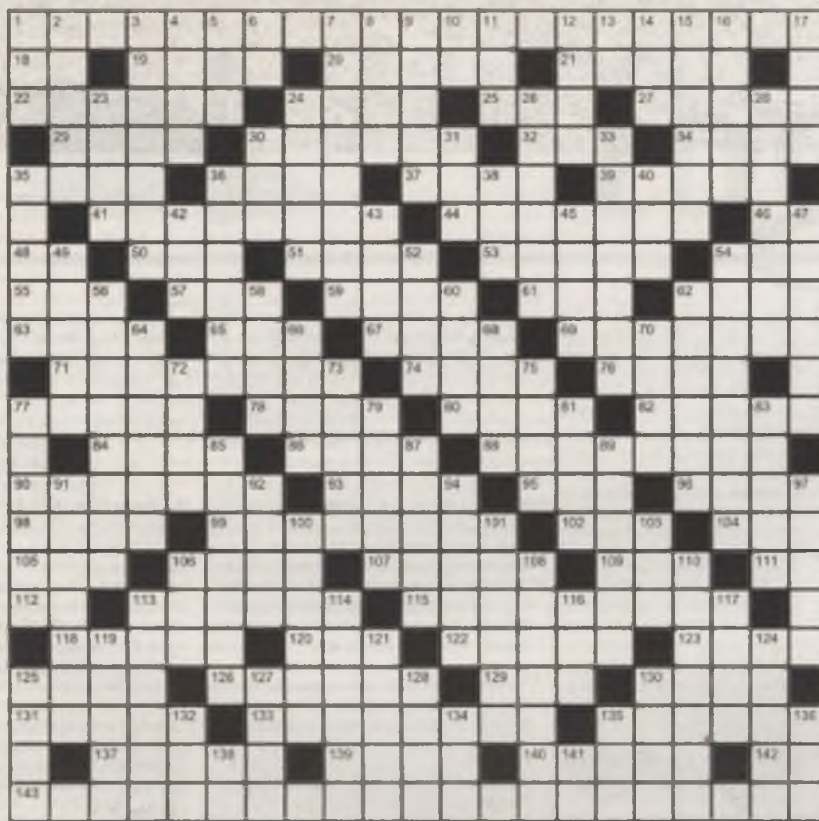
WIE SCHRIJFT VERSTIJFT

Liggen bij u nog enkele teksten
onder het stof? Of hebt u geen
weet met uw schrijfwede?
Gedichten, proza, foto's in
overvloed?

Misschien wil je wel schrijven
over verschillende activiteiten,
het politieke reilen en zeilen aan
de VUB, de Sociale Raad of de
Raad van Bestuur? Doen onze
studentenvertegenwoordigers
het wel goed? Misschien wil je
hen wel prangende vragen
stellen? Of is Vlaanderen,
België en Europa meer je ding?

Kom gerust eens langs of
neem contact op met de
redactie (moecial@vub.ac.be).
De pagina's van De Moeial
staan open voor iedereen!

K R U I S W O O R D R A A D S E L

Copyright Wim De Weert - <http://users.skynet.be/gzcol>

H
1 Drug 18 Reeds 19 Stel trekdieren 20 Larve van de langpootmug 21 Wal 22 Munt van Marokko 24 Zoogdier 25 Onontkoombaar gegeven 27 Schijnrechtvaardiging 29 Franse rittenwedstrijd 30 Deel van een vulkaan 32 Grote doos 34 Nobiliteit 35 Griekse kaas 36 Automerk 37 Sportmerk 39 Kruisboog van een gewelf 41 Toestand 44 Col 46 Alcoholistenvereniging 48 Boek van Connie Palmen 50 Bloeiwijze 51 Uitroep van verbazing 53 Toegewijd maar moeizaam 54 Belgisch bier 55 Sterrenbeeld 57 Vaatwerk 59 Muzieksoort 61 Zopas 62 Moeras 63 Claxongeluid 65 Kippenloop 67 Overwelfde straat 69 Tijdperk 71 Smeerkees 74 Sterk, ongelofelijk 76 Binnenwater 77 Sigarettensmerk 78 Religieus gebouw 80 Musical 82 Vrees 84 Bekend 86 Te hard geflipperd! 88 Hagedisachtige 90 Binnenkort 93 Alcoholische drank 95 Vrouwelijk rund 96 Smalle band 98 Gallische dichter 99 Vloerbedekking 102 Tijdperk 104 Zweetgeurverwijderaar 105 Grond om een boerderij 106 Bouwspelgoed 107 Bruto min netto 109 Springend insect 111 Frans eiland 112 Franse NV 113 Verrassend warm en mooi (in de lente of de herfst) 115 Monument voor een overledene 118 Stripreeks 120 Kwinkslag 122 Hemelgeest 123 Oudnoors prozawerk 125 Baken 126 Klokjesbloem 129 Regisseursteken 130 Bassist van de Red Hot Chili Peppers 131 Laan tussen rijen bomen 133 Lovensnoedzakelijke handeling 135 Rooster aan de voorzijde van een auto 137 Volksgroep 139 Merk van frituursnacks 140 Brochette 142 Amerikaanse ziekenhuisserie 143 Ziekte

V
1 Indompeling 2 Keur 3 Zuidelijkste stad ter wereld (op Vuurland) 4 Naaldboom 5 Gedwee 6 Symbool voor zink 7 Pessimistisch 8 Vlek 9 Verdragen, dulden 10 Oude iengtemaat 11 Luxemburgse omroep 12 Aantekening 13 Internetextensie van Duitsland 14 Bijbelse vrouw 15 Pleisterplaats 16 Dor 17 Spoorstaaf 23 Steenmassa 24 Muze van het minnedicht 26 Elfenkoning 28 Vermaard 30 Automerk 31 Gebogen been 33 Falset 35 Speelse toenadering 36 Geweldige bijval 38 Vriendje van Barbie 40 Opening 42 Deel van een gewer 43 Heldendicht 45 Snoekachtige zeevis 47 Onderdeel 49 Paarsige kleur 52 Teug 54 Geen greintje slecht in zich dragend 56 Toestel om een hond het bijten te beletten 58 Productnaam 60 Insnijding 62 Profeet 64 Posief saldo 66 Ontkenning 68 Schandpaal 70 Madrileense voetbalclub 72 Fijne korrels 73 Duitse politierserie 75 Luide plof 77 Vlezige vrucht 79 Koper 81 Loopvogel 83 Sarcastische opmerking 85 Netelig vraagstuk 87 Langzaam 89 Roem verschaffend 91 Zonnescherm 92 Laan 94 Vierkant gebakje 97 Zilverleeuw 100 Binnen vierentwintig uur 101 Toestand van vervoering 103 Bergweide 106 Oude lap 108 Jaloezie 110 Gedenknaald 113 Een ding van dien aard 114 Worst 116 Afslagplaats bij golf 117 Grootmoedig 119 Kweker 121 Drukte 124 Naar beneden gaan 125 Bloesetherapeut (1886-1936) 127 Europese hoofdstad 128 Europese taal 130 Engels hardrockgroep van Allright now 132 Een zekere 134 Grote Roerganger 135 Glinsterend zwart 136 Danig 138 Voorzetsel 141 Naschrift

Referenties

Personal Velocity: Three Portraits

***

Genre: drama
Regie: Rebecca Miller
Cast: Kyra Sedgwick, Parker Posey, Fairuza Balk

We hoorden op Gent 2003 nogal wat negatieve commentaar op dit pareltje. Onbegrijpelijk. Want deze eigen verfilming van drie 'short stories' door Rebecca Miller - dochter van Arthur 'Death of a Salesman' Miller en vrouw van Daniël Day Lewis - is uniek. Dit originele audiovisuele product vertelt de kortverhalen strikt van elkaar gescheiden. Ze raken, door hun unieke toon en door het geïnspireerde camerawerk van Ellen Kuras - miss DOP van Spike Lee. Op het Sundance 'independent' festival 2001 kreeg 'Personal Velocity' dan ook oververdiend een 'Dramatic Grand Jury Prize' en een 'Excellence in Cinematography Award'.

En op digitale video geschoten prent maken die bol staat van de voice-overs is zondigen tegen alle wetten van het filmvak. Als de inhoud zich dan ook nog eens als 'drie vrouwenportretten' laat samenvatten, wordt de kans op een scheef in beeld gezette melo-ramp bijzonder groot. Maar hoewel op het primaire niveau van het verhaalje twee van de drie slices of life draaien rond vrouwen die van hun vent afwillen, blijkt deze low-budget krachttoer allerminst een flets filmpje. Mannen weten waarom.

Voice-over hoort niet volgens scenarioeroes als Robert McKee. Zo leerde ons het schitterende 'Adaptation'. "Show, don't tell" blijkt soms een juist advies, als je festivalfilms als 'All the real girls' aanschouwt. Maar als je die VO volsjout met prachtige taal en zo een contrasterende en tegelijk sfeer(beeld)versterkende toon vindt, bereik je soms stoere resultaten. Zo bewijst ons het eloquente 'Personal Velocity'. Abjecte, bitterzoete zinsneden uit Millers boek worden recht in de mond gelegd van de scherpe en mannelijke John Ventimiglia (Series 7: The Contenders). Die presenteert in het eerste verhaal 'Delia' via haar kont: "a strong, heavy ass that looked perfect in blue jeans". 'Greta' ziet zichzelf als "rotten with ambition" gepresenteerd. 'Paula' blijkt ongewenst zwanger: "She could feel the thing within her - an ache without pain".

We hoorden Marion Hänsel (Nuages) onlangs vertellen dat DV een schitterende oplossing is voor beginnende filmmakers: met die handheld-opnametechniek (waarbij de beelden dan later naar film kunnen overgezet) is het namelijk mogelijk behoorlijk goedkoop een filmpje in elkaar te boksen. De betwistbaar grootste Belgische regisseuse drukte wel haar voorbehoud uit rond de beelden die dat oplevert: om een mooie cinemaprent te maken, werk je nog altijd beter met pellicule. Juist. De

beeldkwaliteit van 'Personal Velocity' is niet je dat. Maar de korrelige beelden waarin de drie vrouwen hier worden gevat, zijn net door hun krappe kaders en dichte gezichtsopnamen zo intimistisch en tegelijk zo beweeglijk. Welke studio zou dit duidelijk zeer persoonlijke werk trouwens een big budget en dus pelliculemogelijkheden meegeven? InDiGent (Independent Digital Entertainment) liet schrijfster annex regisseur Miller met de hun beschikbare riemen roeien en daar zijn wij enkel blij om.

De snapshots uit de levens van drie vrouwen blinken uit door de hele goeie actrices, door flashbacks binnen flashbacks, door elkaar plots opéénvolgende stills en door verdomd goedgeschreven verhalen. Daarin verwart Delia zelfwaarde met goed zijn in sex. Greta twijfelt tussen sexy ambitie en autistische standvastigheid, 'Paula' wordt getormenteerd

door traumatiserende toevalligheden. Drie halftuurtjes die exemplarisch zijn voor het persoonlijke levensritme van drie originele, vrouwelijke protagonisten: stoer.

Jan Sulmont

Referenties

The Gathering

Genre: horror
Regie: Brian Gilbert
Cast: Christina Ricci, Stephen Dillane, Ioan Gruffud, Kerry Fox, Mackenzie Crook

Een Brits kuststadje is het decor van wat op het eerste zicht een originele bovennatuurlijke thriller lijkt te worden. Per toeval wordt nabij het dorp een ondergrondse kerk blootgelegd. Archeoloog Simon Kirkman kijkt vreemd op van de beeldengroep die daar rond de Christusfiguur staan opgesteld. Het blijkt een voorstelling te zijn van 'the gathering', een groep nieuwsgierigen die volgens de Bijbel naar de stervende Jezus kwam staren en daarvoor gestraft werd. Ramptoerisme avant la lettre. Simon's echtgenote rijdt op dat moment Cassie Grant van haar sokken, een Amerikaanse toeriste (Christina Ricci). Het meisje blijkt - nogal verrassend - ongedeerd, maar Marion biedt haar onderdak aan om het goed te maken. Cassie kan het best vinden met de kinderen van de Kirkmans, en nog beter met Dan, een plaatselijke slungel. Maar regelmatig maken griezelige visioenen haar van streek, en bovendien botst ze op straat regelmatig op een aantal enge figuren, die haar lijken te kennen. Maar dan doet de pastoor, gefascineerd door de beeldengroep, een bijzonder sinistere ontdekking die alles samenbrengt...

Scenarist Anthony Horowitz is niet een van de minsten. Zijn stevige reputatie heeft hij vooral te

danken aan een aantal bijzonder geslaagde jeugdboeken en thrillers. De man heeft ook al massa's tv-scenario's op zijn actief staan, van o.a. de detectiveserie 'Midsomer Murders' en heel wat Agatha Christie-adaptaties. Het originele idee van 'The Gathering' is niet slecht, maar helaas is de uitwerking allesbehalve geslaagd te noemen. De overdaad aan toevaligheden, onwaarschijnlijkheden en voorspelbare situaties maakt er een ongeïnspireerd en nauwelijks verrassend filmpje van, een Brits getinte, zwakke aflevering van 'The X-Files'. Karakterontwikkeling is er nauwelijks en dat maakt dat je al gauw niets meer geeft om de personages. De scènes waarin Cassie Dan ontmoet door simpelweg op hem te botsen op straat, de uit Signs gestolen achtervolging in het maïsveld (inclusief astmapompje), of het gevecht in de schuur (lees onze spoiler), doen je inzien dat de schrijvers geen overuren gemaakt hebben. Wat ze ons voorschotelen, wekt naast irritatie en verveling enkel veel vragen op, die niet beantwoord worden.

De vlakke regie van Brian Gilbert ('Wilde', 'Tom & Viv') helpt daar zeker niet bij. Al te vaak zie je de acteurs mechanisch reageren op onhoorbare regie-aanwijzingen, en sommige scènes zitten zo knullig in elkaar dat je zou zweren dat deze man nog nooit een film maakte. Zo zie je na een bomaanslag een aantal figuranten ostentatief bloedend op de grond liggen, geen benul van wat hen te doen staat. 'The Gathering' heeft bovendien de uitstraling van een TV-film, wat de zaak er niet aantrekkelijker op maakt.

Met Christina Ricci aan boord als enig bekend gezicht, dachten de makers vast een sterke troef in handen te hebben. Van deze op filmsets opgegroeide ster hebben wij - ondanks prestaties in Sleepy Hollow, 'The Man Who Cried' en The Ice Storm en haar pittige imago - nog steeds geen overtuigd positieve indruk. 'The Gathering' zal die twijfels alleen maar versterken, want Ricci is buitengewoon slecht in de rol van Cassie. Als een etalagepop strompelt ze door deze brij, zich compleet onbewust van enig scenario, en slechts gebruik makend van twee gezichtsuitdrukkingen en één toonhoogte. Ze kan de boel dus onmogelijk red- den.

'The Gathering' is vanwege zijn basisidee geen catastrofaal slechte film geworden, maar veel valt er ook niet aan te beleven. Lees onze spoiler voor meer bedorven pret, en bezoek in plaats van de bioscoop maar eens de plek van een verkeersongeval of zware brand. Kan meer verdienheids opleveren dan deze film.

Sven De Schutter

Referenties

Finding Nemo

***

Genre: animatie
Regie: Andrew Stanton
Cast: Ellen DeGeneres, Willem Dafoe, Albert Brooks, Geoffrey Rush, Allison Janney, Barrie Humphries, Eric Bana

De Oscar voor beste animatiefilm mag dan onlangs nog gewonnen zijn door het Japanse pareltje Spirited Away, iedereen weet dat de marktleders op animatiegebied de Amerikanen van Pixar, Disney en Dreamworks SKG zijn. Die laatste kunnen enkel uitpakken met 'Shrek' en Chicken Run, want 'Sinbad',

'Spirit' en het nochtans zeer knappe 'Antz' wisten weinig potten te breken, maar perspectieven zijn er zat voor deze ambitieuze filmmakers. De toekomst ziet er minder rooskleurig uit voor Walt Disney Pictures, wiens traditionele animatie voor het laatst echt aansloeg met Tarzan. Maar wat zeggen u alle daaropvolgende projecten nog: 'Dinosaur', 'The Emperor's New Groove', 'Jungle Book 2', 'Lilo & Stitch'? Ook het binnenkort te verschijnen 'Brother Bear' lijkt ons maar een tamme bedoening. Aan het ouderwetse tekenwerk zal het niet liggen, want ook 'Spirited Away' is vrijwel volledig met de hand getekend, dus moet het ook de vertelstijl er voor iets tussen zitten. En dat brengt ons bij het succes van Pixar, -met 'Finding Nemo' pas aan zijn vijfde film toe, maar daarmee wel de absolute marktlieder! - die (samen met Disney) pareltjes als de twee 'Toy Story's', 'A Bug's Life' en 'Monster, Inc.' Voorbrachten: sprankelende, originele films die zowel oud als jong kunnen boeien dankzij een magische combinatie van actie, humor en sentiment én meesterlijke computeranimatie. Met 'Finding Nemo' is het weer een schot in de roos. Meer vertederende, hartverwarmende cinema krijgt u dit jaar niet te zien!

Het clownvisje Nemo overleefde als eijde een aanval van een roofvis. Zijn moeder en 399 broertjes en zusjes werden echter verzwolgen, zodat Nemo nu onder constant toezicht van zijn overbezorgde vader leeft. Uit protest hiertegen gaat hij op de eerste schooldag in de buurt van een boot zwemmen en voor hij het weet belandt hij in het aquarium in de spreekkamer van een tandarts... Vader Marlin is radeloos, maar blijft niet bij de pakken zitten. Samen met het blauwvisje Dory, die aan geheugenverlies lijdt, doorkruist hij de oceaan vol gevaren. Intussen tracht ook Nemo zelf, aangemoedigd door zijn nieuwe vrienden, uit zijn gevangenis te ontsnappen.

De avonturen van vader en zoon zijn simpelweg écht spannend te noemen. Het verhaal zit boordevol actie en avontuur en slurpt je volledig op. Daar heeft de alweer verbluffende animatie veel mee te maken. De praat en praal van de onderwaterwereld werd nog nooit zo indrukwekkend en gedetailleerd weergegeven. Voor je het weet waan je je een vis en doe je het in je broek voor kwalen en meeuwen, of wordt je op de rug van een zeeschildpad meegesleurd op het onderwater equivalent van een roetsbaan. Herinner u zich de kriebels in de buik bij de aanvang van een boottocht doorheen een donkere attractie in een pretpark? Precies dezelfde als bij het kijken naar deze wonderbaarlijke avonturenfilm. Montage, ritme en muziek staan volledig ten dienst van deze ervaring.

Daarnaast zijn er de onweerstaanbare personages. Dory ('I'm a natural blue') is in al haar vergeetachtigheid en nervositeit aanbiddelijk. Nemo zelf zal met zijn babystemmetje en schattige oogopslag het best aanslaan bij het vrouwelijk publiek, maar er zijn nog tal van andere fantastische karakters, inventief gecreëerd, gebaseerd op prototypes uit de Amerikaanse filmverhalen. Zo is er de taaië, ervaren vis - inclusief litteken - die zich in het aquarium - lees: gevangenis - over Nemo ontfermt. Met de stem van Willem Dafoe (in de Vlaamse versie Rick De Leeuw) erbij krijg je een verbluffend echt personage. Ook de rest van de cast is perfect gekozen, ook in de Vlaamse versie (Sergio als opblaasvis! Guy Mortier als afkikkende haai!). Combineer met vlote, grappige dialogen en je krijgt een waar humorfeestje. Meteen geeft dit de animatiefilm een hip imago. Pixar weet overduidelijk precies wat zijn publiek wil, en is voorlopig de enige met de magische formule daartoe.

We kregen duidelijk niet genoeg van 'Finding Nemo'. Het hoge niveau van deze film is bovendien zo'n verademing, dat alle marketing en hype rond deze film absoluut verdiend zijn. Deze droom van een film heeft een charme die ieders hart zal doen smelten of ieders geest zal doen tintelen. Beter dan wat voor drug dan ook.

Sven De Schutter

Zij die ons de boeken 'Blik op Zeven' en '1000 Films' cadeau deden toen wij nog maar onwetende smouteuzen waren, zullen nooit terdege beseffen welke impact ze op ons verdere leven hebben gehad. Cinefiel waren wij toen al, en met een grote mond oordelen over wat goed en slecht was, ging ook reeds. Maar het leren verder kijken dan onze neus lang was, het vestigen van de aandacht op de taal van het beeld, het belang van de ontwikkeling van een hoogpersoonlijke visie op cinema, de ontdekking van filmsche schoonheid in diverse facetten,....., het werd allemaal veel gemakkelijker na een paar maanden in bovengenoemde boeken te bladeren. Niet dat wij altijd akkoord waren met de mening van de auteur. Soms verre van. Die auteur is uiteraard Patrick Duynslaegher, Vlaanderen's meest bekende en besproken (door de misnoegden bedacht met de bijnaam "Puynslaegher") filmcriticus en sinds drie jaar hoofdredacteur van Focus Knack.

Hoe wordt men Vlaams filmrecensent? Alleszins, hoe bent u het geworden? Welk parcours hebt u afgelegd?

P.D.: Oei, dan moeten we ver terug in de tijd. In het algemeen denk ik dat het vaak om een samenloop van omstandigheden gaat. In mijn geval is dat zo en collega's vertellen dat toch ook. Filmrecensent worden is vaak een zaak van toeval. Van toeval, maar ook van passie voor film. Da's iets wat ik nu eenmaal had. Maar het is niet omdat je gepassioneerd bent door film dat je filmrecensent wordt. Het is een beroep dat weinig mensen uitoefenen. Zelfs toen het nog niet zo bedreigd was als nu... In Vlaanderen heb je geen honderden filmrecensenten. Hé.

Nu, concreet voor mij, via mijn vader -die voor de VRT werkte- kende ik Jo Röpkcke, die toen 'Première' presenteerde. Omdat ik bijzonder geïnteresseerd was in film, wou hij mij een plezier doen en nam mij mee naar een persvisie. Toen was ik zestien.

Wat hebt u gestudeerd?

P.D.: In het secundair artistiek humaniora, later Plastische Kunsten op Sint-Lukas in Brussel. Ik was artistiek -enfin, pseudo-artistiek- aangelegd. Tekenende, grafiek, schilderen, dat soort dingen. Maar ik was zo gefixeerd op film dat ik eigenlijk mijn studies verwaarloosde. Later ben ik naar het Rits gegaan, maar dat heb ik niet uitgedaan; ik heb zelfs mijn eerste jaar niet beëindigd. Toen ben ik aan Pers- en Communicatiewetenschappen begonnen aan de VUB, maar dat heb ik ook niet uitgedaan. Jo Röpkcke begon toen te schrijven voor Knack, dat toen -in 1972- een beginnend blad was. Hij vroeg me of ik daaraan mee wou werken en is er zelf vrij snel mee opgehouden. Bij Frans Verleyen, de toenmalige hoofdredacteur, heeft Röpkcke toen gesuggereerd dat ik ermee verder zou doen. Dat was een unieke kans, en die kreeg ik omdat Knack destijds een nog onbekend blad was. Ik kan me inbeelden, mocht je nu een nieuwe filmjournalist zoeken dan zou men niet een smouteuzen van negentien nemen van wie men nog nooit heeft gehoord. Ik heb dus geluk gehad en, gecombineerd met mijn passie voor film, geprofiteerd van een samenloop van omstandigheden. De studies die ik heb aangevat, heb ik nooit afgemaakt omdat ik mij helemaal in het vak wou storten. De precieze aanleiding was dat er examens aankwamen op de VUB en ik moest beginnen studeren. Maar er was ook het festival van Cannes, en de keuze was snel gemaakt. Ik kon Cannes én examens niet combineren, zo slim ben ik nu ook weer niet.

Wie van uw Vlaamse collega's leest u zelf graag?

P.D.: Niemand, eigenlijk. Ik kijk vooral naar Focus. Voor mij is Jo Smets de beste nieuwe filmrecensent, anders had ik hem ook niet gekozen als mijn opvolger. Hij is iemand die naar mijn gevoel de dingen verenigt die een interessante filmrecensent nodig heeft: kennis van film, passie voor film en een altijd zeer kritische geest. Dat laatste is een element dat vroeger meer aanwezig was en nu langzaam verdwijnt. Verder moet je natuurlijk goed kunnen schrijven. Niet dat je Nobelprijzen literatuur moet halen, maar wat je wil zeggen moet goed verwoord zijn, je denken over film moet goed geformuleerd zijn. Belangrijk is dus dat je een visie hebt en dat je die kan verwoorden. Ik lees liever een goed geformuleerde mening die diametraal indruist tegen de mijne, dan een soort fletse bevestiging van wat iedereen weet. Dat ontbreekt schromelijk bij de meeste filmcritici. Niet alleen in Vlaanderen. Ik lees heel veel buitenlandse recensies, en als ik nu bij serieuze mensen -waarin ik toch een half vertrouwen zou hebben- lees dat 'Pirates of the Carribean' een goeie film is... Je kan zeggen dat filmkritiek een kwestie is van smaak, maar toch zijn er objectieve criteria. Die film is objectief bekeken abominabel slecht geregisseerd. Hoe bewegen mensen in de beeldruimte, hoe vertel je iets, de mise-en-scène van actie, .. Er moet een zekere logica in de opbouw zitten, of desnoeds het statement van het ontbreken aan logica. Maar bij 'Pirates' kan je shot na shot analyseren dat het onzin is. Het is niet omdat je als een gek met je camera staat te zwaaien, dat je een film hebt gemaakt. Plots komt die camera naar dat schip gezwaaid en vraag je je af of er nu een arend of één of andere vogel in beeld gaat komen. Dan zit je plots weer op die boot... Die man die dat heeft gemaakt, weet niet wat hij doet. Dat zie je bij ontelbare Amerikaanse films. Let op, natuurlijk, wie de explosieven laat ontploffen weet wat hij doet, de mensen van de special effects ook, maar dat interesseert mij allemaal niet. Mise-en-scène! Daar komt het op aan! Wat doe je als regisseur met de filmsche ruimte? Als je recensenten over 'Pirates' -laten we die als voorbeeld nemen- hoort zeggen dat zij zich goed hebben geamuseerd? Ja, als er een goeie grap inzit is het nog geen goeie film. Dat de eisen zo ongelofelijk laag zijn, ergert mij mateloos. Voor boeken is men veel veeleisender voor men het een goed werk noemt. Dat moet intelligent zijn, goed geschreven. Maar voor film? Film wordt waarschijnlijk nog altijd als een soort kermisattractie beschouwd.

U legt toch duidelijk de nadruk op de visuele aspecten van cinema, op de beeldtaal. Dat blijkt ook uit uw liefde voor De Palma. Films als 'Snake Eyes', 'The Bonfire of the Vanities', en 'Femme

Fatale' moeten het niet van het scenario hebben.

P.D.: Da's evident, een scenario is sowieso een springplank. Je hebt films die scenario-gedomineerd zijn, maar zelfs die worden gedomineerd door een ijzersterke mise-en-scène. Het scenario en het visuele haken in elkaar. Voor mij moet film een sterke beeldende visie hebben, maar tegelijk houd ik ook van de films van Eric Rohmer. Daar kletsen ze er maar op los, maar ook daar kan je, als je het shot na shot bekijkt, aantonen dat het heel precies is opgebouwd. Niet qua fotografie, want sommige van die prenten zijn op zestien mm gedraaid, maar Rohmer voegt toch een soort eigen intelligentie toe. Mankiewicz (regisseur van o.a. 'Julius Caesar' en 'Cleopatra') is een heel goed voorbeeld. Daar primeert het woord, maar die woorden worden gevisualiseerd. Een scène bij hem waar twee mensen zitten te praten is

visueler dan alle onnozele camerabewegingen in 'Pirates of the Carribean'.

Schrijft Focus Knack naar een zekere doelgroep toe?

P.D.: Neen. Je moet wel een beetje de gespecialiseerde termen beperken, om het leesbaar te houden. Theoretisch zou je kunnen zeggen dat je je al dan niet opgewekte enthousiasme moet kunnen overbrengen, dat je gewoon moet verwoorden welke voorkeur of afkeer heb gevoeld. Let op, niet je gevoelens. Want dat is ook zo'n fout criterium, je hoort soms: "Ik heb zitten janken dus het was een goeie film". Onzin. Wenen en lachen zijn Pavlov-reacties.

Wat vindt u dan van de zogenaamde realisme-puristen, zoals de Dogma-filmers?

P.D.: Da's een interessante gimmick, maar het blijft een gimmick. Neem 'Le Fils' van de gebroeders Dardenne: dat is geen Dogma-film. Je kan die dingen doen zonder daar dat etiket op te kleven. Jezelf die beperkingen opleggen is commercieel en mediatick wel goed gezien, maar artistiek?... 'Festen' is een prima film, natuurlijk, maar zo'n geboden zijn een beetje artificieel. Terwijl er weinig goeie films zijn, weinig goeie kunst in het algemeen, die niet vanuit bepaalde beperkingen zijn gemaakt. De grote regisseurs kenmerken zich ook door wat ze niet doen. Truffaut heeft dat beter geformuleerd, die hield van films die een "partie pris" hebben.

Een regisseur zegt bijvoorbeeld: ik gebruik nooit dat soort shot. Nooit opname-tegenopname, zoals Antonioni. Veel regisseurs gaan iets elimineren: kleur, tekst, muziek... De Dogma-jongens zijn heel clever natuurlijk, knap ook hoe ze het als publiciteits stunt hebben gebruikt. Als je film daardoor beter verkoopt én het is een goeie film, ok. Maar ik relatieveer wel de grote originaliteit van de Dogma-films.

Wie zijn uw favoriete cineasten?

P.D.: Hitchcock is absolute top. Maar er zijn er heel veel, minstens dertig, veertig. Kubrick ook, '2001: A Space Odyssey' is mijn all-time favoriete film. Algemeen houd ik enorm van de Hollywood-film van midden jaren dertig tot eind jaren vijftig. Binnen die filmstijl was dat een hoogtepunt, dan was er een soort "genius of the system". Let op, het is niet met de instorting van het studiosysteem dat de Hollywoodfilm in elkaar is gestort. Films hebben daar nog twintig jaar van geprofiteerd, de neergang kwam pas later.

U bent steeds ook wel erg consequent in uw lof voor De Palma. Vaak wordt dat op onbegrip onthaald, met 'Mission to Mars' als voorbeeld bij uitstek.

P.D.: (lichtjes geamuseerd) Daar zal de geschiedenis me gelijk geven. Dat voel je nu al, zijn films worden veel meer gewaardeerd dan vroeger.

Dat is gewoon omdat het paar cinematografische blijft bovendien. Niemand die binnen twintig jaar 'Ghandi' of 'Out of Africa' nog een interessante film vindt. Maar films van regisseurs die met filmtaal bezig zijn, die blijven. In de schilderkunst is dat toch ook zo? Waarom zijn de appels van Cézanne geniaal en de peren van de meeste zondagsschilders totaal interessant? Alles zit in de manier waarop je de appels en peren bekijkt. Jammer genoeg wordt dat soort aspecten nu verwaarloosd. Nu wordt altijd maar gefocust op het verhaalje, het scenario. Dan hoor je: "'Gangs of New York' heeft toch maar een zwak scenario". Maar die prent explodeert voor mijn ogen! Een scenario is een springplank, een trampoline waarmee je iets doet. Je hebt films waarbij de funderingen -natuurlijk sleut elke film op het scenario- beter zichtbaar zijn dan andere. Net zoals bij gebouwen. In filmkritiek staart men zich blind op het verhaalje, het scenario. Maar als die toch zo belangrijk zijn, waarom zou je dan nog een film maken? Breng dan gewoon het scenario uit.

Filmcritici worden vaak verveeten mislukte filmmakers te zijn. Hebt u nooit zin gehad om zelf op de regisseursstoel plaats te nemen?

P.D.: Ik heb totaal geen behoefte om zelf films te maken. Nooit gehad. Ik heb er het talent ook niet voor. En scenario's schrijven interesseert mij al helemaal niet. Als ik iets met film zou doen, dan zou het toch eerder iets visueel moeten zijn. Men zegt mij: lees dat scenario eens. Maar dat interesseert mij niet. Ik ben toch in staat om dat scenario schitterend, en de film rotslecht te vinden.

Onlangs hebt u in Focus een A tot Z van de Belgische film gemaakt. Hoe wordt die Belgische film in het buitenland gepercipieerd?

P.D.: Als bijv. 'Le Fils' in het buitenland in de zalen komt, dan krijg je wel grote, lovende recensies in 'The New York Times', hoor. Maar dé Belgische film... Er is zo weinig dat internationaal doorbrekt, wat betekent dat we nog altijd niet iets als een nationale film hebben. Dat komt er waarschijnlijk ook nooit, je moet realistisch zijn. Indertijd, in het begin jaren zestig, was de Italiaanse cinema één van de meest boeiende. Wat werd daarmee bedoeld? Antonioni, Fellini, Visconti, later Bertolucci en Pasolini. Maar de Belgische film is te klein opdat zo'n nationaal etiket zou inslaan. Nu, er worden in het buitenland wel Belgische filmweken georganiseerd, en dat werkt. Ondanks mijn onterechte reputatie als zo ik niet chauvinistisch zijn, blijf ik door dik en dun beweren dat de Vlaamse film beter is dan de Nederlandse cinema. De Nederlandse cinema is het ergste wat er is.

Terwijl zij wel een Verhoeven of een De Bont hebben.

P.D.: Als Paul Verhoeven een film maakt in Hollywood, vind ik die om aan te zien. Daar gebruikt hij de sterkte van het systeem. Zijn subversiviteit gedijt ook meer in dat systeem. Als Verhoeven een film maakt in Nederland, kan ik daar met moeite naar kijken. Dat heeft voor mij ook met Nederland te maken, dat vind ik een totaal a-filmsch land. Sommige landen vragen erom verfilmd te worden, terwijl... wat valt er nu te filmen in Nederland? Het is direct zo vulgair. 'Spetters' zou ik wel eens opnieuw willen zien. 'Karakter' was ook een goeie film, 'Antonia' dan weer veel te karikaturaal. 'Costa!' heb ik nooit gezien, dat zal er waarschijnlijk niet meer van komen ook. Allez, hoe heet ze ook weer, Monique van de Ven wordt in Nederland als glamor beschouwd. Ja, wat wil je dan?

Welke recent gemaakte Vlaamse films vindt u de moeite?

P.D.: Frank Van Passel heeft een aantal heel goeie dingen gedaan, Robbe de Hert met 'Lijmen', de film van Tom Barman was heel beloftevol, ik vond 'Le Bal Masqué' heel goed... Maar globaal gezien heeft de Franstalige Belgische film een heel ander niveau. Dat heeft te maken met het totaal andere beleid, dat jaren niet heeft gewerkt maar nu toch zijn vruchten afwerpt. Zij zoeken culturele waarde in film, zoeken naar iemand die iets wil vertellen. Het gaat om mensen die op een andere manier met cinema bezig zijn dan in plaats van wat je elke avond op VTM hebt, nog eens in Kinopolis te gaan draaien. Onder het motto: "Dat is toch wat het publiek wil?" Dat vind ik gewoon onvoorstelbaar. En ook, de meeste Waalse regisseurs hebben gewoon een hoger niveau. Hier heb je ook veel dorpsidioten die het mogen proberen. Dat moet ook eens durven gezegd worden. Neem nu Rob van Eyck ('Blue Belgium'), die blijft maar subsidies krijgen. Waarom krijgt die man al twintig jaar geld? Als dat betekent dat er niets beter is, wat ik zou betwijfelen, dan is het hier toch heel erg gesteld. Maar 'Kassablanca', van Guy Lee Thijs, die vond ik ook heel goed. Dat hebben we hier te weinig, mensen die zin hebben om iets te maken. Er wordt steeds gezeurd van: "Er is geen geld, er is geen geld." Natuurlijk is er geen geld. Er is nergens geld. Dat belet niet dat je iets kan maken. Natuurlijk is het niet in ideale omstandigheden, maar als je gedreven bent druk je toch je visie door. Niemand vraagt hier om groots opgezette oorlogssaga's.

Jan Sulmont en Pol Van Achter

Nostalgia en de refleksie

Ik herinner me andere dagen. (Toegegeven, zoiets gebeurd uitermate traag en vaag en een herinnering is altijd iets- bij mij althans- gelijkend op een leugen aangezien ik goed genoeg beseft dat er geen jota van klopt. Weltevree knik ik dan naar de lezer, want ik geef toe dat ik een leugenaar ben en dat hetgeen dat volgt een brij is van verzinselfs en leugens om die fantasmen in stand te houden. Het leven bestaat eigenlijk uit niet veel meer dan dat. Het paradoxale is dat het hier geenzins om fantasmen kan gaan: ik beseft toch dat het gelul is, ik geef toch toe dat het bedrog is? Het moeten dus leugens zijn: ik heb daarentegen de waarschuwing, de lezer aangeboden, van bij het prille begin, dat ik een bedrieger ben en aldus geschied: men kan geenzins nog een morele veroordeling vellen tegenover hetgeen dat volgt. De auteur verleent zichzelf onopgemerkt een vrijgeleide en kan zich bij deze permitteren wat hij wil: een onbeperkt spectrum aan vrij lijden bied ik hier aan, althans, als dat mijn bedoeling zou zijn. Maar opluchting en ode aan de lezer, misschien is dat wel geenzins mijn bedoeling: dat laat ik nog even in het midden.) De goede oude tijd zou u misschien denken? Welnee: mijn denken en wat ik dan uit een filosofisch oogstaand en strategisch standpunt 'zijn' zal noemen, heeft zich onmiddellijk en zonder verdere discussie aangepast, weliswaar niet geheel symbiotisch, aan het huidige, aan de stand van zaken, huidig en toch niet zonder het verleden helemaal te willen vergeten, noch door tezeer gaan hopen op een mooie toekomst, betere tijden, etc. Neen, dames en heren, daarvan zijn we verlost: we zijn het er immers over eens geworden dat het hier en nu hetgeen is dat telt, dat het verleden beter verdwenen blijft onder stof en dat het toekomstige weliswaar zowieso een ramp zal zijn of niet meegemaakt door een ieder van ons. (Wat de toekomst betreft: de mens zal zichzelf niet vernietigen. Tezeer is men van de eigen waarde en heiligheid overtuigd geraakt dat een mens niet dat ene knopje indrukken zou. Moest het er toch van komen, dan is het universum toch beter zonder, misschien...)

Een kille blik werpt ze me toe en ik versmacht, verwacht en laat een hoop neerdalen op mijn darmen als een sissend en gloeiheet brandmerk.

Een leugen staat daar zwart op wit: de mens is een beest en daarom in 't geheel onschuldig, noch goed, noch slecht. Die termen zijn trouwens maar uitgevonden om samenhangen en hiërarchiseren mogelijk te maken, maar wat is de wreedste leugen: dat alles nu beter is voor iedereen maar niet heus, of dat de natuur zelf zijn wreedheid zou moeten kunnen botvieren? Wanneer is men die wreedheid gaan schuwen en ontkennen: waarom wil de mens gezamenlijk, zonder een waarachtige uitzondering, veiligheid en zulks meer, in eerste instantie voor het zelf, en vroeger ook voor de zijnen? Waarom speelt men met het lot als het enige dat we zeker weten is dat de gevolgen daarvan wreder zullen zijn dan eender 't welk lot men normaliter ten prooi zou zijn gevallen. Waarom kan ik zoiets niet uitspreken over mezelf en de mijnen: dat mijn beide broers zonder twijfel al onder de zoden zouden liggen heeft daar vast iets mee te maken. Alsook, waarom zou ik, net uitgesproken ik, beroep mogen doen naar zulk een fatalistische moed, weliswaar dan nog bij de andere? Alleen een monster kan de andere zo veroordelen: een monster of een god die de noodzaak ervan beter begrijpt. Ik herinner me een monster uit de oude tijden, dat om zulke daden geeerd en beroemd werd: Medusa was haar naam en als ik het me goed herinner, was een enkele aanblik van deze vrouw, genoeg om de heldhaftigste helden naar te doen verstenen. Zij was waarlijk het aller mooiste, dus verblindend, het allerzooft, dus verstommend: in latere versies van hetzelfde verhaal, ontdaan van alle verbloemingen, verwetenschappelijkt, werd haar naam Cynica. Haar lot werd bezegeld door haar eigen inzichten te spiegelen aan zichzelf. Haar

stem verdween en de leugen hield op met bestaan.

Poseer ik voor de spiegel en ruik ik aan mijn lichaamsholten?

Ik lieg of ik poseer. Wat ik zeker weet, aldus het volgende: het is onmogelijk dat dat monster zich ooit zal kunnen manifesteren in een enkel mens, zonder daarbij gestopt te worden, oftewel door de moedigen en klaar van harten dezer wereld of door de herinnering vervagend tot stof. Wel kan de mens natuurlijk, in 't geheel en sociologisch, zichzelf opvretten, 't saam vergaan met de mooie wereld waar hij woont. Een uniek dilemma: stap ik af deze wereld en verdwijn ik, mijn eigen gelukzalige en wreedlustig einde, of wandel ik mee met de wereld, maar dan in de andere richting, in de hoop dat ze wat trager gaat draaien?

Ik citeer: "Animo, animo, beesten."

Mijn vader was een gek en dat is hij gebleven. Ik herinner me heel duidelijk, of misschien, aangezien hetgeen hierboven, niet, dat ik ooit met mijn jongere broertje een speeltje om handen had: een kasteeltje van plastic met daarop honderden, ik overdrijf, dingetjes die fonkelden en geluidjes maakten: belegering na belegering onderging ons kasteeltje, alsook mijn broertje, van wie ik het kasteeltje afgenomen had, of misschien wel anders om. Soit: kinderen zijn gemene rivalen, en ik was groter en dikker. Toch was niet ik het die won aan het einde van onze vele kruistochten en veldslagen. Het was mijn vader die genoeg had van ons gejeengel, of misschien na een hele kutdag eigenlijk alleen maar had willen spelen met onze dingetjes en overmand door jaloezie naar zijn kinderen toe besloten had zijn voet te zetten op mijn, allez, ons kasteeltje, en daarna ook op ons. De drie broertjes haatten hun papa heel intens en vaak hebben we besloten hoe we hem gingen kapot maken: "De Wim gaat er aan." Grappig: een van de vele vreemde herinneringen, met een heel eigen leven, dat tussen ons bestaat. Vooral dan tussen de drie broertjes, die met trots terugdenken aan hun moed en doorzettingsvermogen: ik heb wel honderd keer de afscheidsrede geschreven, gericht aan mijn vader, gesteld dat we hem echt kapot hadden gemaakt en begraven. Maar als ik helemaal eerlijk ben, heb ik mijn vader nog vroeger erg bewonderd: de kracht waarmee hij alles deed, die woestheid, dat onwankelbare karakter, die kracht. Zoals eens die bewondering plaats heeft gemaakt voor haat, moet ook die nu, behalve dan de smaak die altijd wel achterblijft, wijken voor een medelijden. De arme snel opbrengende woedenaar heeft schrik van mijn jongere broer, die er om de een of andere rede toch wel eerder rechtse ideeën op nahoudt, en ook niet terugschrikt om de op hem uitgeoefende repressie-tactieken uitgebreid toe te passen. "Hij vermoordt me nog eens," mijn vader, bevend; ik, toegegeven, grijnzend. Ik kijk de andere kant op.

Ik huil in de wind, want het theatrale ontroert mijn barbaarse ziel: ik heb je lief en misschien nog het meest, om al die grief.

Ik lieg en ik poseer. Cynisme is geen antwoord meer, want ik weet toch helemaal niet waarom me de dingen soms mooi dan lelijk, soms lief dan slecht, 'zijn': maar mooi zijn ze, of lelijk, en daarmee basta. De dagen van het cynisme zijn geteld: zelfs kaalgeplukt van elk leven is deze planeet me lief en mooi. Dit soortement gaia of gaya chauvinisme doet uiteraard een cynische herinnering opspringen aan de jaren zestig, waarvan velen van onze ouders de schandelijke restanten zijn. Cynisch want met het beseft dat diep d'er ingebakken een fatalisme ligt en een beseft: mijn vader was vroeger ook zo'n gek.

Maarten Dierckx

Ik sta 's morgens op en benoem de dingen

Ik sta 's morgens op en benoem de dingen. Ik dwing het ding een alchemistisch proces te ondergaan, en laat het woord, dat een ding zonder eigenschappen is, transformeren tot een woord dat bijvoorbeeld glimt, of een dat dof is. De glimmende dingen zet ik in een mooie pot met etiket op het altaar. De doffe dingen komen ergens onderin, waar ik liever niet kom wanneer het niet nodig is. Het is er trouwens erg stoffig.

Maar hoe zit het met dat enige ding? Het ding dat we allemaal het liefst van al zien? Het enige ding dat wil liefhebben en geliefd wil zijn. Het ding dat het altaar is. Hoe zit het met het ding dat 'ik' is?

Ik hunkert hopeloos naar liefde, naar volledigheid, die het probeert te vervullen met het geglim van de dingen. Ik is vol van verlangen verlangd te worden. Dit verlangen naar glim van zichzelf, noemt ik soms liefde. Het enige wat ik liefheeft, is zichzelf. Ik verlang mijn glimmende bevestiging van niet-ik, de ander. Ik laat zich bepalen door de ogen van de wereld, maar hoe kan ik bestaan uit de eigenschappen gegeven door de ander? Eigenschappen die ik zelfs nooit kan krijgen, omdat ze het ik van de ander onmogelijk kunnen verlaten. Ik ziet dat het enkel zijn eigen vervormde interpretaties maakt, waarmee het de puzzel nooit geleegd krijgt. Het enige wat ik tegenkomt, is verlangen naar liefde, maar geen liefde. Verlangen naar waarheid, maar geen waarheid. Verlangen naar zin, maar geen zin. En dus geloof ik niet meer in liefde, waarheid of zin. Enkel nog in zichzelf.

Ik kan nooit uitgaan van het woord gegeven door de ander. Ik kan enkel geloven in ik die zelf namen geeft. Ik kan enkel bestaan doordat er iets is dat benoemt. Ik benoemt zichzelf vanuit het woordeloze dat zichzelf uitspreekt, de stilte die zich zingt. Maar ik lijkt gevangen in de grenzen van zijn wereld, de grenzen van zijn taal. Ik heeft enkel oog voor het beeld dat het van zichzelf maakt, niet meer voor dat wat het is...

Ook niet-ik, zonder ruimte, zonder tijd,
zonder woorden, maar zwanger van elke mogelijkheid,
waar elk woord glimt én doft
en veel meer, en veel minder.
Niet-ik is de maker van het beeld dat ik is
En God schiep de mens naar zijn gelijke
Daar, in het werkelijk liefhebben van zichzelf,
Komt ik de ander tegen, want elke jij is reeds mij,
Ook woordeloos, ook grenzeloos
En zo is er in het midden van elk woord
Nergens een verschil, nergens
Alleen liefde

Maar

Ik heeft schrik

Angst om in het midden van zijn woord te staan. Want wanneer ik zichzelf doordenkt, lost de vraag naar mezelf zichzelf op. En ik wilt niet dood, kan niet dood. Ik zou de controle moeten loslaten en zichzelf laten zijn om te zien wie hij werkelijk is. Zonder controle, geen ik. Ik is de technische rede die de liefde ontkent, want liefde is tegengesteld aan controle. En aan diens drijfveer: Angst. Angst voor het onbenoembare dat zichzelf benoemt. Angst voor de dood. Mijn dood.

Want

Ik is ook niet-ik, zonder ruimte, zonder tijd,
zonder woorden, maar zwanger van elke mogelijkheid,
waar elk woord glimt én doft
en veel meer, en veel minder.
Niet-ik is de maker van het beeld dat ik is
En God schiep de mens naar zijn gelijke
Daar, in het werkelijk liefhebben van zichzelf,
Komt ik de ander tegen, want elke jij is reeds mij,
Ook woordeloos, ook grenzeloos
En zo is er in het midden van elk woord
Nergens een verschil, nergens
Alleen liefde

Slecht gevoel

Volle gangen
Regelmatig weerzien
Sigaretten, blikjes en rumoer

Samen leven
Samen zijn
Samen delen

1ste kan, 2de kan, 1ste lic
Volle gangen
Regelmatig weerzien
Sigaretten, blikjes en rumoer

Samen leven
Samen zijn
Samen delen
Goed gevoel

Lege gangen
Af en toe weerzien
Peuken, verwrongen blik en stilte

Alleen leven
Alleen zijn
Alleen delen

2de lic
Lege gangen
Af en toe weerzien
Peuken, verwrongen blik en stilte

Alleen leven
Alleen zijn
Alleen delen
Slecht gevoel

Dr. R

De Toilet Gazet

Alzheimer aan de VUB!

U raadt het waarschijnlijk nooit, maar de VUB zit opgescheept met een eigen zaak Alzheimer. Jammer genoeg gaat het hier niet over fictie, maar over de keiharde realiteit. De redactie van de Moeial wordt immers geplaagd door een verregaande vorm van seniliteit. Dit academiejaar bestaat de redactie uitsluitend nog uit enkele oudstrijders. De gemiddelde leeftijd van deze oude krijgers laat al lang niet meer vermoeden dat het gaat om een studententijdschrift. Gelukkig hebben we op de redactie nog vormen van onluikende schoonheid zoals de fruitvlieg of de kakkerlak. Daarover echier meer in de fabeltjeskrant. Maar revenons à nos moutons! De schapen op de redactie zijn al lang slachtrijp. In die mate zelfs dat er al mag gesproken worden over de eerste taaie plekken in het aanwezige vlees.

Niet alleen het vlees van de redactie is aangetast, ook de hersenen willen niet meer zo goed mee. Een mens moet het ook maar allemaal blijven onthouden hé! Doe het de redactieleden maar eens na! 's Morgens (= rond 11.30) ontwaken met een kater van jewelste. Tegen een uur of drie in de namiddag de zoektocht naar de resterende hersencellen beëindigen, om dan tot een uur of zes nog wat aan de thesis te prutsen. Dan een douchke pakken en een eerste voorzichtige poging wagen om wat vast voedsel binnen te houden. 's Avonds vlug even naar de vrienden van het KK. Nu ja wat je vlug noemt. In de meeste gevallen duurt dit vluggerijp toch totdat the last post geblazen wordt. Tussendoor nog even naar de redactie om steeds weer die schitterende Moeial in elkaar te boksen. Voor zo een dagprogramma kregen de Schouppes en Rombouts van deze wereld al gauw 30 miljoen oude franken op de KB Lux-rekening gestort.

Het is net deze opeenvolging van aartsmoeilijke taken die zijn tol begint te eisen. Een intermezzo met een ancien van de redactie kan misschien meer inzicht bieden in de precare situatie waarin de redactie zich bevindt. De huidige penningmeester en voormalig hoofdredacteur wilde voor de lezers van de Moeial wel even zijn gal spuien. Even nam hij dit letterlijk op, maar een kordate uppercut en wat vlugzout brachten hem tot andere inzichten. Omdat die uppercut hem en zijn beschadigde hersencellen meer kwaad dan goed gedaan heeft, kwam zijn uitleg enigszins verward over. Ik citeer: "Toen God Ramses zag, verstijfde zijn eega. Traag ternauwernood neergezegen fladderde witte vlokkenregen." Het gesprek viel stil.

Ja beste lezers, zo erg is het reeds gesteld met de helden van uw geprefereerde studententijdschrift. Zij zitten op hun tandvlees. U weet wel, dat bruine lapje vlees dat zich tussen hun gehavende gebit bevindt. Even hadden zij nog gedacht aan het scenario van één van die goedkope Amerikaanse campusfilms. Voor de leken onder u: waar de redactieleden van de campuskrant jonge, viriele en gespierde dekhangsten zijn die de vrouwelijke redactiemeisjes - bij voorkeur eerstejaars - naar hartelust en geweld mogen bepotelen. Niet zo aan de VUB. Op een appetijtelijke brunette na, onze secretaris, hebben wij dit jaar nog geen nieuw en schoon volk mogen verwelkomen. Zelfs nog geen lelijk volk...

Ondertussen blijven de fruitvliegjes als hongerige gieren boven de hoofden van de medewerkers cirkelen. Het is een kwestie van tijd en het opdrogen van de laatste klutsjes bier eer zij zich op de goddelijke (?) lichamen van de redacteurs zullen werpen. Enkele toevallige bezoekers van het redactielokaal hebben dit al aan de lijve moge

voelen. Ik geef u even het relaas van één van die ongelukkigen: "Ge zou da nie zeggen he zo e klein biesjke, maar bijten dat da kan! En jeuken, niet te doen." Waarop dit slachtoffer

semester al de stuipen op het lijf gejaagd met taken en eindexamens. Als het zo voortgaat moeten we die fruitvliegjes nog leren typen. Enkele hoge piefen binnen onze geliefde

blozend toe. Even voordien had ik haar nog in een vrij beschonken toestand tot aan haar dienstauto gebracht. Voilà netjes geregeld mompelde ik binnensmonds. Zo geraak ik tenminste nog eens van die moeilijke Moeiallers af!"

Nu mag je onze fruitvliegjes natuurlijk niet helemaal onderschatten. Binnen de redactie werden dan ook al de eerste stappen gezet om deze lieve diertjes de knepen van het vak bij te brengen. We hebben op sommige vlakken zelfs al heel wat kunnen bijleren van de aanpak van onze gevleugelde vrienden.

De redactie zou zich natuurlijk liever inhalen met verse krachten van het menselijke soort. Zoals reeds gezegd laten die nog even op zich wachten. Ondertussen zitten de redacteurs van de Moeial niet stil. Met een thesijaar in het achterhoofd hebben zij nog de mogelijkheid de zaak te rekken.

De vraag is echter hoeveel rek er nog in deze mensen zit. Ik deed nog een poging bij onze verwarde vriend de penningmeester: "Hebde gij diene reclam al gezien op het net over die penisverlenging?" Opnieuw viel het gesprek stil.

Gelukkig kwam de hoofdredacteur tijdig tussenbeide om zijn visie weer te geven: "We kunnen nog even verder. Onze penningmeester mag volgend jaar van een verdiende rust genieten. Ik heb zelf al een nieuwe vice-hoofdredacteur aangetrokken die mij kan vervangen indien nodig. Hij voldoet aan het profiel van onze redactie. Hij is 29 en is daarmee zelfs de nestor van onze kliek. Volgend jaar bereikt hij tram drie. Zoals u wellicht weet is dat een nieuw begin voor iedereen. Dat ze nu nog eens durven verkondigen dat ons ledenaantal slinkt."

En wat denkt de vice-hoofdredacteur er zelf van? Ik vroeg het hem: "Amaai een toffe bende hé die mannen van de Moeial. En zo jong nog! Ik begrijp helemaal niet waar die kritiek vandaan komt als zou de redactie aan verjonging toe zijn."

Waarschijnlijk vergeet deze man dat hij zo'n tiental jaar ouder is dan de kandidatuurstudenten. Guy Deprez zou zelfs plannen koesteren om een aflevering van de prehistorie aan hem te wijden. Tot dan kan hij zich nog vertonen op de campus en in het redactielokaal van de Moeial.

U merkt het, de medewerkers geloven nog rotsvast in de toekomst van de Moeial. Tot er een generatiewissel komt, zijn zij nog steeds bereid zich gewillig te onderwerpen aan het zware werkregime van hun studententijdschrift. U kan hen tot de verhuis nog steeds vinden naast of in het Kultuurkaffee.

ongevraagd de broek afstroopte en mij in de richting van zijn erogene zone trok. De snelle reactie van onze verwarde penningmeester en enkele toegesnelde fruitvliegjes brachten de man op andere gedachten.

Maar het zijn niet de fruitvliegjes die onze redactie trachten te decimeren. Hoezeer we ook trachten nieuwe leden te werven, telkens steekt het spook van de semestrialisering de kop op. Welke student uit de kandidaturen voelt zich nog geroepen om tussendoor nog even de rangen van onze wereldvermaarde krant te vervoegen? Hij wordt in het eerste

instelling vinden dit waarschijnlijk een zeer aantrekkelijk voorstel. De eerste subsidies voor de alfabetisering van de fruitvlieg werden al vrijgemaakt. Deze verdorven geesten zijn er dan ook van overtuigd dat een gesubsidieerde fruitvlieg minder kritisch zal staan tegenover hun gevoerde beleid.

Een reactie van de rector: "Tijdens de academische opening had ik een zeer onderhoudend gesprek met minister Vanderpoorten. Zij was onmiddellijk gewonnen voor ons voorstel. De nodige miljoenen zullen snel volgen riep ze mij nog

Dieter

Geruchten en Gedachten, waarvan niet bewezen is dat ze niet waar zijn !

Kinky

Onlangs betrapte ik mezelf met een neusbaar van twee centimeter tussen de vingers. "O jee, ik word oud!", dacht ik meteen. Jaja, een nieuw jaar brengt heel wat met zich mee. Dit jaar poogde ik zelfs een dansje mee te pikken op de jaarlijkse Ambtenarendag. Vreemd dat de oksels van die mensen toch steeds naar overjarige haring ruiken.

Elk jaar komen op de campus weer nieuwe, frisse sardientjes. Aha! Goed nieuws voor la BSG! De bestuursleden van deze dominante zuibende klinken de laatste dagen immers een beetje als horecameden aan de kust bij slecht weer: "Miljèddè! Geen volk hé, Juul!". Ze vragen zich wellicht af waar al dat volk in godsnaam dan naar toe is? Ook de café's aan de General Jaak trekken tegenwoordig enkel nog zatgedraaide taxi-chauffeurs en verwaalde studenten aan.

We weten in elk geval wel waar één persoon zit. Een bepaalde voorzitter van het BSV is thuis aan zijn schrijftafel onder kaarslicht een putsch aan

het voorbereiden. Of is aan het bekomen van zijn mislukte putsch. Die meneer dacht tijdens de Academische Openingszitting dat ie zo maar even de plaats van de BSG-voorzitter kon innemen. Elk jaar geeft de BSG-voorzitter een speech, en dit jaar zou niet anders zijn. "Maar", zo besliste die meneer van het BSV in zijn eentje, "dit jaar zal ik dat wel even doen". Vraag me af of de man reeds genezen is van de biefferls die uit het publiek tegen zijn neus geslingerd werd.

Enkele weken geleden wisten we ook waar we een andere man moesten vinden. In De Confrater en in godsnaam! Het alom geëerde studentenplakhuis toverde men om in een praatcafé. En dat voor VLD'er Vincent Van Kinkyporno! De zelfverklaarde Homo Erectus heeft er de ganse avond al kwijlend en zwalpend bier gemorst op borsten van blondines. Die avond huppelde Senator Q, ook bekend als dekker van Dedecker, als een paashaas achter de lichten in de boulevard. Niemand die hem sindsdien nog heeft opgemerkt. Mocht u hem ooit terugzien,

gelieve het te verzwijgen.

Een interessant item in deze anders oninteressante fabeltjeskrant is de verhuis van onze redactielokaal. Dienst Kultuur en andere fruitvliegjes hebben ons Moelialkantoortje immers gekoloniseerd, maar soit, we krijgen er een huis met dubbel verdiep voor in ruil. Anders bekeken vliegen we natuurlijk met onze klieken en Oostduitse klakken weg van de campus. Maar welke straat kan De Moelial beter belichamen dan de Triomflaan? Jaja, inderdaad, de redactievergaderingen van De Moelial kunt u in het vervolg bijwonen in onze marmeren mansion en zijdezachte zetels. En na afloop bieden wij u kuchend een Havana aan...

Andere kak dan die dopen hé! Waar je in ruil voor enkele afgeleebberde tietten een pint in de anus geduwd krijgt.

Jock

When the Saints go marchin' in...

Begin december kijken alle kindjes vol verwachting uit naar de komst van Sinterklaas. Samen met zijn helper, Zwarte Piet, brengt die immers geschenkjes voor wie zoet en braaf is geweest. Die geschenkjes worden uiteraard vooral binnen het gezin gegeven, maar de komst van Sinterklaas is ook op school en in veel steden een aanleiding tot sinterklaasfeestjes. De nep-sinterklazen zijn in de weken voor 6 december niet te tellen. Ook in veel bedrijven komt een Sinterklaas langs om te belonen, of te straffen... Wij dachten dat het wel gepast was een kort maar verhelderend artikel te brengen over de herkomst van deze oude kindervriend.

Vol overtuiging zingen kinderen dezer dagen dat de stoomboot nog maar eens uit Spanje aankomt. Zij vergissen zich schromelijk: Sinterklaas woont niet aan de Costa del Sol. Het bestaan van Santa Claus in het Hoge Noorden en de Verenigde Staten wekt dan weer de indruk dat Sinterklaas als een mythisch figuur, door de nevelen van de tijd, in de Lage Landen is beland. Maar ook met deze voorstelling van zaken slaat men de bal mis...

De grote kindervriend komt uit Myra in Klein-Azië, het huidige Dembre aan de Zuid-Turkse kusten. In het begin van onze jaartelling behoorde Turkije nog tot Byzantium. Het christendom verspreidde er zich als een lopend vuurtje. De sympathieke Nicolaas (geboren omstreeks 280 na Christus) werd reeds op 20-jarige leeftijd (!) tot bisschop gewijd. De menslievendheid van de gemijterde man was zo spreekwoordelijk dat Sinterklaas reeds tijdens zijn leven aangeroepen en verbeertlijkt werd. In 1087, (toen de islam Byzantium bedreigde) werd het gebeente van de overleden Sinterklaas naar Bari in Zuid-Italië overgebracht en begon zijn naam ook in het Westen beroemd te worden. Sindsdien beschouwt men hem zelfs als de heilige bij uitstek - want wie het over 'de Sint' zonder meer heeft, bedoelt natuurlijk Sinterklaas.

De legenden over deze Sinterklaas zijn onuitputtelijk. Oudere lezers

kennen ongetwijfeld de verhalen van de drie ingepekelde kinderen die Sinterklaas tot leven wekte, de drie zusters die hij van prostitutie weerhield, de drie schipbreukelingen die hij nog net wist op te vissen en de drie soldaten - bij keizer Constantijn ten onrechte aangeklaagd -

die hij onder zijn bescherming nam. Het cijfer drie is onlosmakelijk met Sinterklaas verbonden. De legenden vertellen dat hij bijna alles drie keer deed. Hij las drie maal dezelfde teksten voor, hij hief steevast drie maal het glas, hij bediende zich tijdens de maaltijden drie keer en... volgens kwatongen mocht de goedheilig man zelfs drie keer vrijen per nacht, want Sinterklaas komt uit een tijd dat de celibaatsverplichting voor geestelijken nog niet gold. Deze vreemde voorkeur voor het cijfer drie heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat Sinterklaas een groot verdediger van de drieuldigheidsleer was. "Laten we alles doen ter ere van de Vader, van de Zoon en van de Geest," zijn de enige woorden die van de heilige Nicolaas bewaard bleven.

De grote vraag luidt wat de naamdag van Sinterklaas nog met belangeloze goedheid te maken heeft. De wijze waarop 6 december in warenhuizen en winkelketens gevierd wordt, doet veeleer denken aan een commerciële maskerade, die de kritiek op Klaas

met de jaren doet toenemen.

Ook Zwarte Piet ligt onder vuur. In Nederland verscheen 'Sinterklaasje kom maar binnen zonder knecht', een boek van Scotty Gravenberch en Lulu Helder waaruit volgend citaat: "Zwarte Piet is geen onschuldig product van de fantasie. Hij is het resultaat van eeuwenoude Europese pogingen om Afrikanen als minderwaardig voor te stellen. Wij spiegelen de kinderen een verkeerd rollenpatroon voor van blanke baas en zwarte knecht. We beledigen onze gekleurde landgenoten door elk jaar een bende oliedomme, onderdanige, diefachtige zwarten de straat op te sturen. Traditie of niet, Zwarte Piet is een verfoeilijk symbool dat zonder pardon uit onze samenleving verwijderd moet worden."

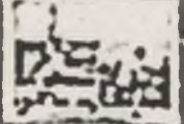
Gravenberch en Helder hebben het verkeerd voor. Terwijl Sinterklaas steeds vaker als een seniele grijsaard door het leven gaat, zorgt de zwarte fratsenmaker Piet tenminste voor de ambiance die het obligate bezoek van 6 december tot een feestje maakt. In de zak van de grasjas zitten trouwens allang geen stoute kinderen meer. Het is een ordinaire opbergplaats voor speelgoed die kinderen met ongewone belangstelling in de gaten houden. De oorspronkelijke handlangster van Sinterklaas was Nicodemus, een bijbelgeleerde die vooral 's nachts actief was. Omdat Nicolaas en Nicodemus tijdens de nachtelijke avonturen tochten niet betrappt wilden worden, gaf Sinterklaas aan het manasje-doet-al de opdracht om zijn gezicht zwart te schilderen, dan zouden kinderen de pieterman (dit is: de knecht) niet herkennen en kon hij, als een duvel uit een doosje, tevoorschijn komen en weer verdwijnen.

Stefaan Sercu

Vlaamse bejaard...

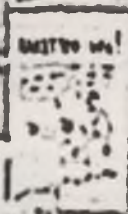
STP DE BAPTISTEN

'Dit is een gijzeling'

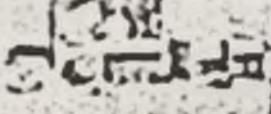
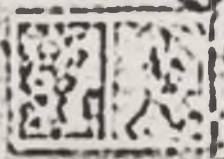
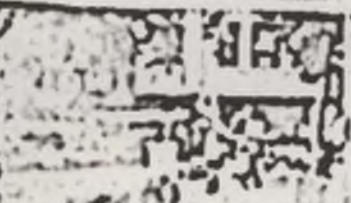
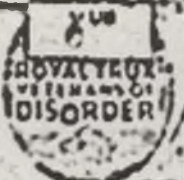
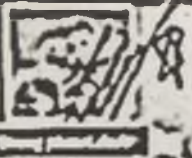
ik stem voor een raketten partij

Belangenvermenging blijft onbestraft

CHECK YOUR SOURCES en de waarheid van tegenspraak

Wij hebben de waarheid met in parol

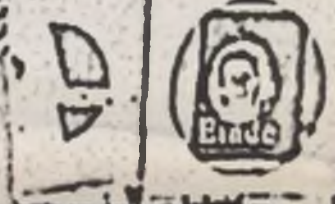

STOP REGIMEN

not Allen - nbetaalbaar

De Moeial

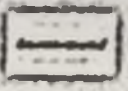
Les ECHYPAISON met wiskoon verhaal...

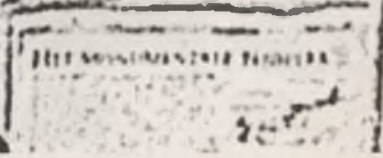
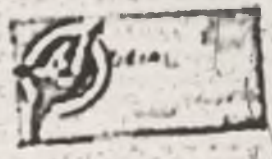
2020

Goed gearrangeerd.

STOP BOLDING

HET MONUMENTALE TEGELD